Tweemaandelijks tijdschrift
24ste jaargang 1993/1 (139)
januari-februari

Horizon taal

ISSN 0772-540 X Afgiftekantoor: ANTWERPEN X



Horizontaal – Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond v.z.w., 24ste jaargang. Horizontaal is de voortzetting van *Esperanto Panorama.*

Redactie en administratie (België): Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, tlf. 03/234 34 00, telefax: 03/233 54 33; (Nederland): Esperanto-Centrum Nederland, Riouwstraat 172, 2585 DW Den Haag.

Abonnementen: Gewoon abonnement: 400,– fr. in België, 22,– gld. in Nederland; vijfjarig abonnement: 1600,– fr. of 88,– gld.; levenslang abonnement: 10 000,– fr. of 550,– gld.

Rekeningen: Voor België 402-5510531-55 t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen; voor Nederland: postgiro rek.: 3583975 t.n.v. Esperanto-Centrum Nederland, Den Haag.

Redacteurs: Guido Van Damme, Jean-Pierre VandenDaele en Paul Peeraerts.

Medewerkers: C. Declerck, P. De Smedt, I. Durwael, A. Humet.

Verantwoordelijke uitgever: Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Horizontaal verschijnt de eerste van elke oneven maand.

Bijvoegsels bij **Horizontaal** worden slechts toegestaan als ze keurig gedrukt zijn en in onberispelijk Nederlands of Esperanto zijn opgesteld. De kosten veroorzaakt door het bijvoegen van het drukwerk worden gefactureerd.

Teksten voor publicatie moeten op de redactie toekomen op de 1ste van de even maand. De redactie houdt zich het recht voor ingezonden teksten, advertenties of bijvoegsels te weigeren of aan te passen. In geval van discussie beslist het Bestuur van de Vlaamse Esperantobond.

Overname van artikels is vrij, mits de bron wordt vermeld en op voorwaarde dat een presentexemplaar aan de redactie wordt gezonden.

Lijst van adressen van alle plaatsen in Nederland en Vlaanderen waar inlichtingen over Esperanto kunnen worden ingewonnen. Voor meer gedetailleerde gegevens over de clubs verwijzen we naar activiteitenkalender waar u inlichtingen vindt over de activiteiten die in de volgende 3 maanden zijn gepland.

AALST *La Pioniro*, Hugo Dossche, Asserendries 103, B-9300 Aalst, tlf.: (053) 70 17 89.
ALKMAAR (NEA-sekcio) F. Bakker-Kroon, Meester Quantplein 2, NL-1862 GB Bergen, tlf.: (02208) 45 82.
ALMELO G.C.A.M. Dercks, Ootmarsumsestraat 47, NL-7607 AX Almelo, tlf.: (05490) 19403.
AMERSFOORT (NEA-sekcio) W.P. Roelofs, Vosseveldlaan 16, NL-3768 GM Soest, tlf.: (02155) 154 73.
AMSTERDAM (FERN-sekcio, FLE-sekcio) J. Hardeveld, Ruimtevaartlaan 33, NL-1562 BA Krommenie, tlf.: (075) 28 70 18.
ANTWERPEN *La Verda Stelo*, p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen, tlf.: (03) 234 34 00.
Vlaamse Esperantobond/Flandra Esperanto-Ligo Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen, tlf.: (03) 234 34 00, antwoordapparaat tussen 17.30 en 9.00 u. Telefax: (03) 233 54 33.
ARNHEM (NEA-sekcio) R.J.W. Poort, Sellersmaat 60, NL-6903 XM Zevenaar, tlf.: (08360) 337 90.
BERINGEN G. Rombaut, Zandhoefstraat 156, B-3583 Paal, tlf.: (011) 42 80 20.
BEVERWIJK *Stelrondo* N. Moerbeek-Bartels, Zwaansmeerstraat 48, NL-1946 AE Beverwijk, tlf.: (02510) 310 79.
BRUGGE *Paco kaj justeco* G. Maertens, Prins Leopoldstraat 51, B-8310, St.-Kruis-Brugge, tlf. (050) 35 49 35.
BRUSSEL Emile Van Damme, Albert-I-straat 44, B-1703 Schepdaal, tlf.: (02) 569 17 83.
Fervojisto L. De Sutter, Kersbeeklaan 90, B-1190 Brussel, tlf.: (02) 332 08 68.
DEN HAAG *Esperanto-Centrum Nederland (ECN)* en *Internationaal Esperanto-Instituut (IEI)* Riouwstraat 172, NL-2585 HW Den Haag, tlf.: (070) 355 66 77.
(NEA-sekcio) Th.J. Van Woerden, Erasmusplein 59, NL-2532 RD Den Haag.
(TANEF) G. van der Horst, Hengelolaan 1158, NL-2544 GT Den Haag, tlf.: (070) 366 65 47.
DEN HELDER K.J. Klein, Rijnstraat 203, NL-1784 BZ Den Helder.
DEURNE (TANEF) E. Spitaels, tlf (03) 658 74 20.

uitzicht



Het is wel degelijk de vertrouwde HORIZONTAAL *die u in uw handen houdt. Weliswaar is het formaat wat groter geworden, maar u zult al vlug merken dat er inhoudelijk niet heel veel veranderd is. De meeste rubrieken zal u terugvinden en herkennen. Hoewel we ons blijven inspannen om de inhoudelijke kwaliteit te verbeteren, verruimen en vernieuwen, kan dat slechts met mondjesmaat gebeuren. Tijdsdruk enerzijds en gebrek aan medewerkers anderzijds, verhinderen directe en diepgravende veranderingen. Dat wil echter niet zeggen dat wij niet zullen blijven proberen om u telkens weer een lezenswaardig en boeiend tijdschrift aan te bieden.*

Opvallende vernieuwingen in deze jaargang zijn de rubrieken „zicht op taal" en „zicht op grammatica". De eerste richt zich tot nieuwkomers in de taal. Hij bevat een korte leestekst voorzien van commentaar en de bedoeling is de nieuwe taalgebruiker tot lezen aan te zetten. Hij moet m.a.w. de beginneling over de eerste drempel heen helpen. Maar het beoogde resultaat is wel, dat de lezer zelf op zoek gaat naar nieuw leesmateriaal. Dat kan o.a. door zich te abonneren op één van de talloze Esperanto-tijdschriften. We willen er trouwens op wijzen dat dat kan tegelijker tijd met het vernieuwen van het lidmaatschap. Wie dat nog niet deed, vindt in dit nummer het roze lidmaatschapsformulier. Op de gele folder in het midden van dit nummer vind je de lijst met tijdschriften die je via FEL kan bestellen.

De tweede nieuwe rubriek presenteert één of andere grammatische moeilijkheid waartegen wel vaker wordt gezondigd. We benen het zeker niet tot op het bot uit. Leesbaarheid staat boven droge theorie. We trachten alleen het probleem voor te stellen, te analyseren en een correcte oplossing te geven. Het is een rubriek voor gevorderden die soms toch nog wel twijfelen... ook over dingen die eigenlijk geen twijfel behoeven.

De zich steeds herhalende informatie wordt zoveel mogelijk beperkt. Algemene informatie over de clubs zal tweemaal per jaar verschijnen. We hebben evenwel een compacte adreslijst opgenomen (op de binnenkant van de omslag) die elk nummer opnieuw zal verschijnen. Dit om te verhinderen dat mensen die informatie over Esperanto vragen en enkele nummers van HORIZONTAAL *toegestuurd krijgen, verstoken zouden blijven van een volledige adreslijst. Tevens wordt zo ook de kritiek vanuit Nederland ondervangen dat wij geen plaats meer zouden willen inruimen voor informatie over de Esperantobeweging aldaar.*

Tenslotte blijft ook de activiteitenkalender een vaste waarde. Daarom verzoeken wij de verantwoordelijken nogmaals zo vlug mogelijk, zoveel en zo gedetailleerd mogelijke informatie over de clubkalender door te sturen.

De redactie is zich er terdege van bewust dat het plannen van clubvergaderingen, het leggen van contacten enz. geen gemakkelijke opgave is. Hou er nochtans rekening mee, dat HORIZONTAAL *ook moet gezet, gecorrigeerd, gedrukt en verstuurd worden. Twee weken is daarvoor eigenlijk iets te kort. Zend dus bij voorkeur uw informatie tegen de eerste van elke even maand, en voor het januari nummer liefst iets vroeger... de laatste week van december is één grote feestweek waarin nauwelijks wordt gewerkt!*

En nu we het er toch over hebben: het is al 1993. De beste wensen voor het nieuwe jaar... Nieuw voor Europa. Laat Esperanto een nieuw elan vinden in een Europa dat vanaf nu meer open voor de burger heet te zijn. Het wordt tijd dat wij bewijzen dat onze taal een uniek, effectief en noodzakelijk hulpmiddel is om de Europese droom waar te maken.

Een sociologische doorlichting

Esperanto is een bijzonder maatschappelijk fenomeen. Op zichzelf is dat al uitdaging genoeg tot het maken van een sociologische studie. Er zijn in de beweging nog tal van andere aspecten die uitnodigen tot sociologisch onderzoek. Het kan daarom op zijn minst eigenaardig worden genoemd, dat het fenomeen zo gemakkelijk aan alle wetenschappelijke interesse „ontsnapt". Het is niet onze bedoeling hier een sociologische studie te willen publiceren of starten. We willen enkel op enkele eigenaardigheden wijzen, gebaseerd op een vrijblijvende observatie, en niet gesteund op gefundeerd onderzoek. Het enige wat we wel willen doen, is enkele hypothesen naar voor schuiven, die basis zouden kunnen zijn voor echt studiewerk.

Grootste gemene deler – kleinste gemeen veelvoud

Uit het ledenbestand van de Vlaamse Esperantobond en ook uit diverse enquêtes die door de jaren onder leden zijn uitgevoerd, komt een eigenaardig beeld van „de esperantist" aan de oppervlakte. Wat blijkt namelijk: de Esperanto-vereniging blijkt een vrij goede doorsnede van de maatschappij. Dit betekent dat zowel oud als jong; arbeider, bediende, zelfstandige of vrij beroep; aristocraat en proletariër; of welk maatschappelijk onderscheid je ook wil maken, erin vertegenwoordigd is. Dat is zeker ongewoon. De meeste verenigingen recruteren uit een bepaalde klasse. De Esperantobond recruteert uit heel de maatschappij.
Dit fenomeen is geen Vlaams fenomeen. Eenzelfde trend vertoont zich in alle nationale verenigingen en strekt zich zelfs uit tot in de internationale vereniging. Wie aan congressen deelneemt, zal steeds weer getroffen worden door dat allegaartje van de meest verscheidene mensen, met de meest verscheidene achtergronden, die door dat éne fenomeen worden gefascineerd. Om die reden ook zullen buitenstaanders die met esperantisten worden geconfronteerd steeds weer een eigenaardige, enigszins „vreemde" sfeer gewaar worden.
Het verlangen naar een gezamenlijk communicatiemiddel is op zichzelf wellicht een afdoende verklaring voor de aanwezigheid van het fenomeen Esperanto in alle lagen van de bevolking. Maar het is op zichzelf beslist niet voldoende als verklaring voor de aanwezigheid van alle lagen van de bevolking in één beweging. Is de hoge graad van „idealiteit" dat wel?

Met honderden stroomden ze toe

Een tweede vreemd verschijnsel is de hoge vlucht die het Esperanto (in Europa) heeft gekend tussen de twee wereldoorlogen. Ook hierover is er vrijwel geen onderzoek gebeurd: niet om te verklaren waarom het Esperanto zo'n succes kende, niet om te verklaren waar die ongetwijfeld duizende cursisten gebleven zijn; en al evenmin om uit te zoeken, waarom na de tweede wereldoorlog de taal niet meer hetzelfde succes heeft weten te verwerven.
De uitgangspunten of hypothesen zijn hier legio: het succes kan te verklaren zijn door groeiende scholing, gepaard aan toenemende vrije tijd (kortere werkweek, veralgemening van elektrische verlichting zodat de dagen langer werden) en een nog niet ingevuld zijn van de vrije tijd door andere bezigheden: TV, uitgangsleven, massatoerisme en massasport stonden toen zeker nog niet op het peil dat ze de jongste jaren hebben bereikt.
Hier is in ieder geval voldoende mogelijkheid tot sociologisch onderzoek. Het grootste probleem zal echter wel zijn om ex-cursisten op te sporen en zo een voldoende ruime groep van informanten aan te leggen.

De eeuwige beginner

Een derde vreemd fenomeen is dat van de eeuwige beginner. Inderdaad zijn er — o schande? — heel wat mensen die Esperanto beginnen te leren, maar niet verder komen dan *saluton, kiel vi fartas* en *ĝis revido*. Op zich is dat niet uitzonderlijk. Ook bij andere talen tref je die aan. Maar voor het Esperanto is het wel vreemd, omdat de taal bijna uitsluitend binnen verenigingsleven wordt gebruikt... Wie in het verenigingsleven zit, zou op de duur toch echt dat stadium moeten ontgroeien.
Ook hier zijn tal van onderzoeken naar verklaringen aan gewezen. Een voor de handliggende reden is een te geringe mobiliteit. Door slechts binnen de lokale groep actief (of passief) te zijn, wordt de beginner enerzijds te weinig gemoti-



veerd om de taal actief te gebruiken; anderzijds wordt een lokale groep te weinig door „internationaal bloed" dooraderd om een voldoende voedingsbodem te zijn. Wie alleen binnen het lokale of regionale gebied blijft kan onmogelijk tot een vlotte en creatieve taalgebruiker uitgroeien. Een studie van de „esperantistentrek" heeft zeker tal van interessante eigenaardigheden.

Samenhangend en enigszins in tegenspraak met dit fenomeen is de klaarblijkelijk groeiende groep van „taalzwakken" aan internationale bijeenkomsten. Waarbij we het fenomeen echter meteen in twee delen moeten opsplitsen: de toenemende deelname van mensen uit een enkel taalgebied in internationale bijeenkomsten (ik denk in het bijzonder aan PSI, IS-IF) en de afnemende taalvastheid. Waar vroeger het IS gekenmerkt was door een beperkte groep mensen die het Esperanto zeer goed beheersten, lijkt het nu uit te groeien tot een massasamenkomst, waarin Esperanto slechts op de tweede plaats staat. De wildgroei van krokodillen[1] begint dan ook een echte plaag te worden.

Hier kunnen we twee mogelijke verklaringen naar voor schuiven. Enerzijds verdwijnt door het enorme aantal mensen uit één enkel taalgebied, het gevoel voor de noodzaak van de internationale taal. Anderzijds kan het ook zijn dat met generatieverschuiving vooral in de jongerencongressen, ook een normverschuiving plaats heeft gevonden. Jongeren van pakweg 25, 30 jaar geleden, zijn nog opgegroeid in een sfeer van strenge normen, een schoolsysteem ook waarin regelvastheid een hoge waarde kende. Met de studentenrevolte van 68 en wat daarop volgde is veel van die normvastheid verloren gegaan.

Vind je dit vergezocht? Nochtans kan je hetzelfde fenomeen in de gewone maatschappij waarnemen. Momenteel heerst er een veel grotere tolerantie ten opzichte van „van de norm afwijkend taalgedrag". Spellingsfouten in brieven worden door de vingers gezien — vooral in de beruchte mailing brieven! Gebruik van dialect zowel in woordgebruik als in uitspraak wordt bijna algemeen aanvaard: ABN-kringen is iets wat jongeren in hun lagere-school-tijd niet meer hebben meegemaakt.

Tenslotte

Misschien vindt de ene lezer dat ik overdrijf. Misschien vindt een andere lezer dat ik interne problemen niet uit moet brengen. Misschien hebben beiden gelijk. Maar een ding staat vast: er werd en wordt weinig onderzoek gedaan naar de relatie tussen de Esperantobeweging en de gewone maatschappij. En dat is eigenlijk zowel jammer als onbegrijpelijk. Jammer omdat zo veel noodzakelijke en informatie verloren gaat. Onbegrijpelijk, omdat zulk onderzoek ongetwijfeld uiterst boeiende aspecten kan hebben. gvd

1. Krokodillen: naam die binnen de Esperantowereld wordt gegeven aan mensen die hardnekkig hun moedertaal blijven gebruiken binnen een internationale groep.

Open nieuwjaarsbrief aan de leden

Enkele dagen voor ik deze brief schreef, telefoneerde ik met Paul Peeraerts, directeur van de Vlaamse Esperantobond te Antwerpen, om hem mijn intentie kenbaar te maken dat ik een nieuwjaarsboodschap aan de leden zou schrijven. Hoewel hij aanvankelijk uit beleefdheid mijn idee verwelkomde, kon hij uiteindelijk toch niet nalaten te bekennen dat hij dat soort brieven gewoonlijk niet leest, omdat ze meestal niet erg aantrekkelijk zijn. Ik blijf er echter van overtuigd dat het af en toe wel goed is, op voorwaarde dat er iets gezegd wordt, en dat het niet blijft bij alleen maar „welgemeende wensen".

Daarom een anekdote: In maart 1992 werd ik tot voorzitter van de Vlaamse Esperantobond gekozen om gedurende één jaar de bond te „leiden". Tien jaar geleden begon ik als vrijwilliger te Rotterdam mijn kennis van de taal uit te diepen. Als boekverkoper in de zeer uitgebreide boekendienst van de wereldbond kreeg ik de gelegenheid niet alleen om de rijke litteratuur – waarin een aantal echte pareltjes te vinden zijn – te leren kennen, maar ook om de hartslag van de wereldbeweging te voelen: via brieven uit alle hoeken van de wereld, via de talloze gasten die het „Centra Oficejo van UEA" bezochten als een Mekka, via de bezoeken van de almachtige bestuurders, via deelname in het leven van de lokale beweging tot de Nederlandse congressen, maar vooral ook door het samenleven met verschillende nationaliteiten: Britten, Italianen, Canadezen, Joegoslaven... Van hen wil ik er één speciaal vermelden: Dai Song-en, uit Shanghai, China, die gedurende één jaar in het hoofdkantoor een stage liep om het congres van 1986 te kunnen voorbereiden. Dat samenleven en de ervaringen die ik toen heb meegemaakt, openden mijn hart voor „mensen van elders". Ik leerde hen waarderen, hoogachten, van hen houden...

Die 24 maanden in Rotterdam, in het perspectief van een mensenleven een peulschil maar als levenservaring onvoorstelbaar, lieten in mij een onuitwisbare drang achter om mij voor altijd voor het Esperanto in te zetten. Niet toevallig nam ik daarna deel aan jongerencongressen in Hongarije, Groot-Brittannië, Duitsland (toen nog West-), Polen (o, Esperanto, dat het mogelijk maakte de mens onder de communistische dictatuur te vinden) en was ik tegelijker tijd actief in de Europese Esperanto-Jongerenbeweging. Ik leerde de jongeren-organisaties van de Europese Gemeenschap kennen, ik volgde seminaries in Joegoslavië, in Bosnië, waar een leraar mij trachtte te koppelen aan één van zijn 18jarige leerlingen... hoevelen van hen verloren reeds hun echtgenoot in de turbulenties van de laatste maanden?

Zo ziet een leven eruit dat georiënteerd is op een ideaal en dat misschien wat „onrealistisch" aandoet. Maar het laat in ons een subjectieve drang tot leven. Hoevelen van ons, esperantisten, dromen niet van een wereld waarin ieder zijn culturele waarden kan behouden, inclusief de taal, omdat door het aanvaarden van een gemeenschappelijk communicatiemiddel, echte contacten tussen volkeren mogelijk worden.

Maar alle geschiedenis kent zijn slingerbewegingen, ook de persoonlijke. Ik huwde, kreeg twee zoontjes bij mijn Vlaamse echtgenote, kreeg „serieus" werk in een verzekeringsmaatschappij, en moest het hobby-werk wat aan de kant schuiven. Nochtans kon ik het niet over mijn hart krijgen de job van Esperantoleraar helemaal af te geven... één avond per week blijf ik het.

En wat kunnen we nu leren uit die „serieuze" wereld? Eerst en vooral dat die wereld niet wordt bewogen – noch letterlijk, noch figuurlijk – door idealistische waarden (zoals liefde, begrip, respect, solidariteit), maar door harde waarden en valuta (bezit, geld, trots, macht, eigen ... (geluk/gelijk?) eerst).

Ten tweede – en met zware consequenties – we leven in een wereld waarin we alles willen bezitten en beheersen, maar waarin we niet eens kunnen beschikken over het meest essentiële: vrije tijd. Vrij om hem nuttig te besteden aan contacten met anderen. Werktijden zijn strikt, rendementeisen hoog. Zelfs vakantie volgt dat zelfde strikte schema. Als er zelfs geen tijd overblijft voor eigen gezin, familie, vrienden, kennissen... hoe wil je dan nog energie steken in een of andere filantropische droom?

Hoeft het ons in zulke omstandigheden te verwonderen dat velen nog nooit, anderen slechts zeer vaag over Esperanto hebben gehoord? Ziehier de achtergrond waartegen wij voor de Vlaamse Esperantobond moeten werken.

Als voorzitter kan ik van geluk spreken dat Ivo Durwael mij op die post voorging. Onder zijn leiding was ik gedurende enkele jaren bestuurslid



De huidige voorzitter van FEL, Alex Humet (tweede van links) met Anne Mie, Christine, François, Colette en Gerard, leerlingen van de officiële Esperanto-cursus te Antwerpen, tijdens een vierdaagse uitstap in Parijs bij het einde van de cursus (mei 1991). In 1992 gingen de cursisten naar Barcelona, voor 1993 staat Praag op het programma.

en ik moet zeggen dat ik in die tijd veel heb geleerd en zijn kwaliteiten ten zeerste bewonder. Ik bewonder ook zijn gevoel voor strategie, zijn zicht op de toekomst... hoewel dat bij mijzelf ontbreekt. De bond is aan verjonging toe, en dat zal nog vele jaren duren. Maar Ivo Durwael heeft in de bond ook nog veel te doen, en hij zal ongetwijfeld er weldra zijn plaats in terugvinden. Daarop wachten wij allemaal.

En nu de kern van de zaak: De Vlaamse Esperantobond, Flandra Esperanto-Ligo, wij dus! Velen denken dat „de bond" het huis in Antwerpen is. Anderen denken dat het de jaarvergadering met het jaarverslag is. Nog anderen denken wellicht dat het bestuur en de administateurs „de bond" zijn. Neen, FEL is meer dan dat. Eerst en vooral is FEL... zijn leden (jij wellicht, zelfs als je nog niet je lidgeld voor 1993 betaalde – doe het nu!). FEL is een vereniging die de kennis en het gebruik van het Esperanto wil bevorderen, maar het doel is niet het enige wat telt, maar vooral de mensen die dat doel willen waarmaken. We willen dat onze leden – van Brugge, van Gent, van Hasselt... – niet alleen beter en beter de taal beheersen, of niet alleen de middelen krijgen om voor het Esperanto reclame te maken. Wij willen vooral dat ze zich als mensen verbonden voelen door een idee en een gevoel: een gevoel te behoren tot een vereniging, tot een gemeenschap, tot FEL.

Onze voorgangers zetten FEL op om te dienen: esperantisten en Esperanto zelf. Want alleen door diensten te leveren aan de leden, kunnen die voelen dat FEL iets specifieks is. Daarom willen we materiaal ter beschikking stellen om het Esperanto beter te leren en te onderwijzen. Dat materiaal is ter beschikking van de werkers: gratis en op heel het grondgebied. We willen dat er betere cursussen komen, met leraren die voor hun inspanningen beloond worden (ook financieel). We willen aantrekkelijke en hoogstaande programma's voor de clubs. We willen dat jongeren zich er thuis voelen en dat vrijwilligers die hun steentje willen bijdragen, er echt aan hun trekken komen.

We hebben reeds één centrum te Antwerpen, dat zich financieel bedruipt. We willen er meer: in Oostende, Gent, Leuven, Hasselt of Kortrijk: als we het geld kunnen vinden en geschikte mensen. Maar ook dat laatste is een probleem.

Vaak wordt Esperanto gedragen door eenlingen die zelden de vruchten van hun werk zien, laat staan dat ze die kunnen plukken. Wij in Vlaanderen hebben de mogelijkheid dit primitieve en jammer genoeg vaak ook onvruchtbare stadium te overstijgen en een professioneel niveau te bereiken zoals andere, vergelijkbare verenigingen: ik denk bijvoorbeeld aan *Amnesty International*, *Artsen zonder Grenzen* of *Greenpeace*. Hoewel ik een minder hoogdravende stijl verkies, zoals bijvoorbeeld bij *Bond zonder Naam*. Zo'n niveau kunnen we enkel bereiken door samenwerking en door nooit de mens uit het oog te verliezen.

In het komende jaar zullen we congreseren te Antwerpen, Culturele Hoofdstad van Europa, in het kader van een Trilanda Renkontiĝo en één week in juli voor het Wereldcongres te Valencia. Tijdens dat jaar zullen we een informatiecampanje starten in de scholen. We blijven samenwerken met verenigingen als *Vereniging België-China*, *Service Civile International*, e.a.

In naam van alle medewerkers hoop ik dat jij ons actief zult bijstaan: met raad en daad, met voorstellen en deelname: niet alleen om Esperanto vooruit te helpen, maar om zelf te ondervinden dat Esperanto het waard is er wat tijd en geld aan te besteden. Dat je er grote waarden voor terugkrijgt. De voornaamste daarvan is zeker de vriendschap: binnenlands, over de grenzen, in de wereld, doorheen alle culturen. Lees Esperanto-literatuur, neem deel aan congressen, ontvang gasten bij u thuis... en je zal er zelf beter van worden, als mens. Maar boven alles, de hele wereld zal er beter van worden.

Alex Humet, voorzitter

Toegepaste taaleconomie

Twee nummers geleden (HORIZONTAAL *1992/5, september-oktober, p. 14-15) begonnen we, per vergissing, reeds met een nieuw artikeltje vooraleer het vervolg op het vorige was verschenen. De fout herstelden we in ons vorige nummer. Toen publiceerden we het vervolg op het artikel over Volapük. Nu komt het vervolg op het artikel over Neo, een afleiding uit het Esperanto, ontworpen en ontwikkeld door Arturo Alfandari. Toen stelden we de taal voor, nu gaan we er een beetje mee werken. Dus...*

... aan de slag: Vi sar pi (willen is kunnen). Mul rum po nix (veel lawaai voor niets). Il sar un pov om (hij is een arme man). Fi ben e li ci (doe wel en „laat zeggen"). Gran ceros no sar gran feros (grote praters zijn geen doeners). El ar skat bor e un pes kezo (zij heeft boter gevraagd en een stuk kaas). Vu ar bat ak, mo mi bor bir.



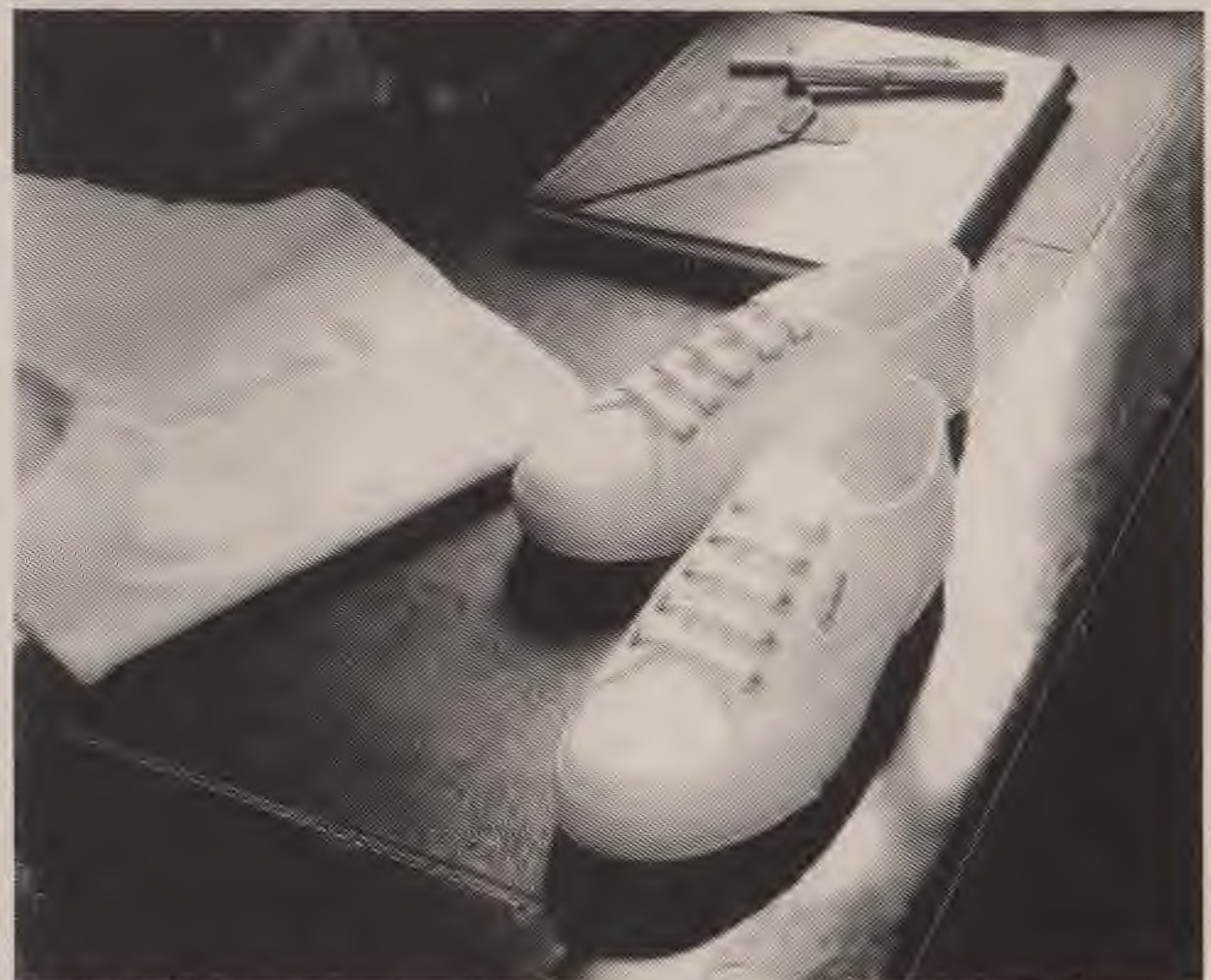
Mul rum po nix

Ke fir vu pel vedo varma? (wat deed u met het warme weer?) Mi vur pi fli as un ezo (ik zou willen kunnen vliegen als een vogel). Lo cikal ande kantat l' enta zom... (de krekel „hebbende gezongen" de hele zomer). El ar at mul dol (zij heeft veel pijn gehad). Ma frat ar kadat (mijn broer is gevallen). La sor sir ye (haar zuster was daar); sor (zal zijn). Mas eltros no var mi kanti (mijn ouders willen niet (dat) ik zing). Mi no ar spat eto (dat heb ik niet geweten). Il no pir tri sa sut (hij kon zijn schoen niet vinden); el ar trat it (zij heeft hem gevonden); en um pardo sutos (ziehier een paar schoenen); il par weri et pardo (hij kan dit paar dragen). Ma virsos flur... (mijn verzen zouden vliegen, een hoge vlucht nemen). Lo fel gar al feldo (het meisje gaat naar het veld). Nos ar at un bel dubeda kam (wij hadden (hebben gehad) een mooie kamer met twee bedden). Nos pror un tas kaf (we zullen een kop koffie nemen). Nos ur gat al kuk, nos ur prat kaf nel kuk (we zouden naar de keuken gegaan zijn, we zouden koffie genomen hebben in de keuken). Krar vu mi par kompreni et film? (denk je (dat) ik die film kan begrijpen?) Il no var me di co ke mi var i (hij wil me niet geven wat ik wil hebben: li ne volas doni al mi (tion) kion mi volas havi). Ko fenda? (Wat valt er te doen? Kio farenda(s)?) Ke fi? (Wat doe je eraan? Kion fari?)

De Franse en de Engelse uitgave stemmen niet altijd overeen: kogel: balyo (balle), bilto (bullet). Er zijn ook synoniemen (mond: bok, mund, stom).

Woordvorming: de achtervoegsels zijn gedeeltelijk dezelfde als in Esperanto (il, em, uy, et, an, ac) of veschillen weinig (es, ibl, ay; on (eg), um (ul), ol (id), az (ad), ifi (igi), iji = iĝi), maar er zijn er enkele meer: uc (wederkerigheid), oy (meubel), enz. Waarom -aro (ejo) en -eyo (aro) omgewisseld werden is ons niet duidelijk; in het Esperanto komen beide uit het Russisch. Voorbeelden: Kaplo (haar), kapleyo (haardos), omeyo (memsheid), ludaro (speelplein), vortuyo (vortaro, woordenboek), lapul (mine de crayon), edayo (manĝaĵo, eetwaar), lo povun (de arme), yenun (die daar), egrun (zieke), feldan (boer), yenye (ginds); kuk (keuken), kuker (kok), kukerin (kokkin); doco (onderwijs), docer (leraar), doci (le geven); lejer (lezer), shenser (wetenschapper), shomer (werkloze); ok (oog), okil (bril), okele (in een oogwenk); kotil (mes), kupil (schaar), dusvidil (verrekijker), riril (suppo).

Veel samenstellingen veschillen niet van het Esperanto (plenlume, sendube, samtempe, plenfluge); andere zijn zeer praktisch: pasvek (verleden week), narvek (volgende week), nartud (komende dinsdag), yoanyos (jaren geleden), yobivek (twee weken geleden), younduvekos (één of twee weken geleden), idide (dag aan dag), orore (van uur tot uur), vekveke, mesmese; maar: seksekunde, minminute, ananye, seksekle; vorvorte (woord voor woord). Vivkot (vivisectie), kursip (renpaard), batok (blauw oog, black eye – gesla-


Il no pir tri sa sut!

gen oog), altakud (haute couture), firveg (spoorweg) kapkap (tête-à-tête), facface (van aangezicht tot aangezicht), lo belved (le beau temps), volvol (pirouette), volvivest (casaque-draaier), urt-evil (bumper), pizelpurel (purée de pois).

Neo is niet zo harmonieus als Esperanto: de woordkeuze is vaak ongelukkig (gezicht: vizo, visum: visto; massage: maspo; roman: romanso; feestdag: fergo), er zijn te veel homoniemen (bur: bureau/zou drinken), en de taal is niet gespeend van uitzonderingen (im + lo = mel). Er waait bovendien een Franse geest door. Alfandari heeft „alles" zelf willen doen. Inconsequenties en tegenstrijdigheden, dubbeloplossingen en vergissingen waren daardoor onvermijdelijk, al zijn ze geen schering en inslag. Neo is beslist een „mooi dialect" van Esperanto. Af, maar met een vreemd, onaf uiterlijk. Neo maakt een zeer hybride indruk doordat uiterst korte (ingekorte) woorden samengaan met lange (normale) woorden. De zich overal opdringende, onmiskenbare invloed van het Franse taaleigen lijkt strijdig met de typische eigenzinnigheid van de taal. Dan toch geen eigen ziel? C.D.



batok



altakud



kapkap

SLEUTELGAT



In een interview in *De Standaard* (31 oktober 1992) van de suksesschrijver – maar veel meer nog de cultuurfilosoof – Umberto Eco met zijn vriend Jean-Noël Schifano, naar aanleiding van zijn debuut als lesgever aan het Collège de France, spreekt de genoemde ook over Esperanto.

Hoewel hij zich best kan voorstellen dat politiek Europa ooit zal kiezen voor een eenheidstaal, en dat die taal eventueel het Esperanto kan zijn, ziet hij daarin in geen geval de fundamentele oplossing voor de linguïstische verbrokkeling van Europa. Hij stelt:

„Europa moet een politieke eenheid vinden, ondanks de grote linguïstische verbrokkeling. In vergelijking daarmee is het probleem van de universele taal van ondergeschikt belang. Het kan nuttig zijn om een voertaal te kiezen: Engels, Spaans of Esperanto. Dat is een technisch probleem dat moet worden opgelost. Maar het probleem voor Europa is de veeltaligheid waar we naartoe moeten. Onze hoop is op een polyglot Europa. Daarin schuilt de echte eenheid, zelfs als men besluit om op de luchthavens of in het Europees Parlement Esperanto te gebruiken."

Je kan deze uitlating positief evalueren om het louter feit dat de auteur het Esperanto als een evenwaardige kandidaat voor de taal van Europa noemt, naast ander talen. M.i. treedt hij door zijn stelling echter de Europese visie bij die het onderwijs van de diverse talen in Europa probeert te stimuleren.

In de marge daarvan verwaarloost Eco daarbij trouwens het aspect dat de kleintjes dreigen ten onder te gaan wegens gebrek aan belangstelling. En dat staat in schril contrast met zijn stellige zekerheid dat de thans bestaande (grote?) talen nooit zullen vervallen tot het statuut van een dode taal of dat Shakespeare nooit vergeten of „onleesbaar" zal worden.

Ik vind dat een gedurfde stelling. Is er wel iets menselijks opgewassen tegen de tand des tijds. Ik denk dat in de Griekse spreuk: *panta rei* (alles vloeit) veel waarheid zit. En velen vergeten vaak dat dat slechts de helft van de spreuk is, want die gaat voort: *kaj oedein menei* (en niets blijft)!

Morris De Ketelaere (1899-1959)

Stamvader op de achtergrond

Na zijn scholing in de Handels- en Consulaire Wetenschappen begon Morris De Ketelaere als makelaar in meststoffen. Tijdens de crisis van de jaren dertig slaagde hij erin een plaats te verwerven bij de toenmalige radio: NIR. Tijdens de oorlog bleef hij daar op post, omdat hij meende dat het Nederlands en zijn culturele waarde voor zijn volk veilig stellen, belangrijker was dan welke politieke overtuiging ook. Na de oorlog werd hem dat echter niet in dank afgenomen. Hij werd gedesavoueerd en hij keerde terug naar zijn voormalige beroepsactiviteiten.

Zijn standpunt tijdens de oorlog kenmerkt echter veel van zijn overtuiging. Reeds vroeg, als Westvlaming die in Antwerpen kwam studeren, werd hij geconfronteerd met de grote verscheidenheid aan dialecten. Toen reeds groeide zijn belangstelling voor wat hij als een belangrijk element in de Vlaamse ontwikkeling beschouwde: een beschaafde omgangstaal. In 1935 richtte hij daarom – met anderen die hij de eer van het voorzitterschap liet – een eerste Vereniging voor Beschaafde Omgangstaal op. De oorlog deed dat werk teniet, en in de na-oorlogse vereniging met dezelfde naam, wordt zijn naam niet meer vermeld. Nochtans bleef hij ook toen actief als strijder voor ABN, o.a. met speciale taallessen.

Naast zijn aandacht voor het Nederlands had hij ook een ruime aandacht voor andere vreemde talen. De talen die hij tijdens zijn schoolopleiding had geleerd, bleef hij met toewijding onderhouden, terwijl hij nog andere via o.a. Assimil-cursussen, aan zijn repertorium probeerde toe te voegen.

Reeds vroeg, op achttienjarige leeftijd, maakte hij kennis met het Esperanto. Op de Vogelenmarkt te Antwerpen vond hij een *Ruĝa Broŝuro* waarmee hij de taal leerde. Hij werd lid van *La Verda Stelo* waarin hij diverse taken waarnam. Meestal bleef hij echter op de achtergrond al was hij wel min of meer de vaste gelegenheidsspreker. Na het plotse overlijden van Frans Schoofs werd hij ook vice-voorzitter van de club.

Hoewel hij geen leraar was, was pedagogie duidelijk zijn roeping, want ook de Esperantocursus stond gedurende jaren onder zijn verantwoordelijkheid. Hij leidde zelfs een speciale cursus waarin de nadruk lag op het gebruik van het Esperanto in commerciële kringen.



Hij ondernam ook andere initiatieven. Hij werd medestichter van *la koopera eldona kaj librovenda societo Belga Esperanto-Instituto*, het latere *Sonorilo* en onrechtstreekse voorloper van de huidige libroservo van FEL. Verder werd hij stichter-voorzitter van een Katholieke Esperantogroep te Antwerpen, die echter niet lang zou blijven bestaan.

Internationaal was hij misschien iets minder actief. Hoewel hij wel *ĉefdelegito* voor België bij UEA was en hij aan meerdere congressen deel nam, o.a. het lange tijd grootste congres te Nürnberg. Tijdens het *Universala Kongreso* van 1928 te Antwerpen maakte hij natuurlijk ook deel uit van het *Loka Kongresa Komitato.*

Confrontatie ging hij niet uit de weg. Op zoek naar de ideale plantaal, schuwde hij het niet de verschillende talen met elkaar te confronteren. Vergelijking tussen Interlingua, Occidental en Esperanto deden hem echter besluiten dat Esperanto veruit de beste van de drie opslossingen was.

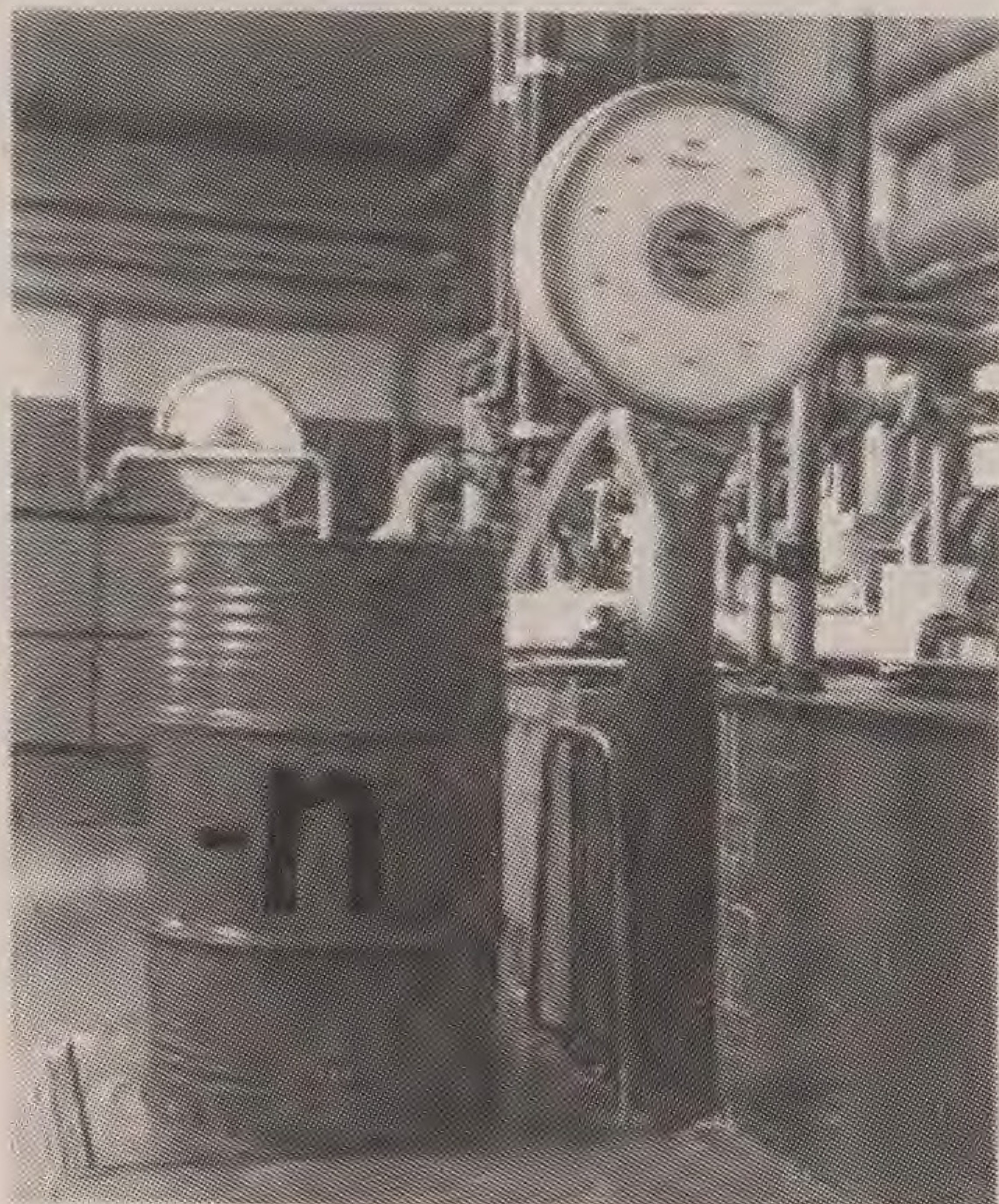
Op gelijkaardige wijze probeerde hij de toenmalige Esperanto-verenigingen met elkaar te verzoenen. Hij was naast lid van La Verda Stelo ook lid van de Flandra Ligo, in de vaste overtuiging dat eens de twee – maatschappelijk tegengestelde groepen – in elkaar zouden opgaan. De geschiedenis heeft hem uiteindelijk gelijk gegeven.

Zijn kinderen leidde hij zonder dwang tot het Esperanto. Enerzijds werden zij door de vele gasten die hij thuis ontving, als vanzelf met de taal geconfronteerd. Anderzijds wees hij hen de mogelijkheden tot ontspanning en vermaak die de taal te bieden had. En... hij stond hen niet in de weg,. wanneer ze die ontspanning dan ook zochten.

Vaak zijn esperantisten éénlingen, binnen hun familie, binnen hun gezin zelfs. Als stamvader van vier generaties fervente esperantisten, verdient deze man zeker het plaatsje dat hem hier wordt toegekend.

gvd

Wikken en wegen



Het is vrij eenvoudig vast te stellen of het zinsdeel na *KIEL* een accusatief -n moet krijgen of niet. Het gaat immers om een vergelijking tussen twee identieke delen: en identieke delen wegen even zwaar. Leg ze in de balans, en je kan meteen vaststellen of de constructie stevig, dus in orde is. Immers, om beide schalen in evenwicht te houden, moet in beide evenveel gewicht liggen. Ligt in de ene schaal een N dan ook in de andere.

Zo gaat het ook met *kiel*. We hebben te doen met een vergelijking. Het komt erop aan na te gaan wat met wat vergeleken wordt. Dus: *Li trinkas vinon kiel templano.* Hier legt de vergelijking het onderwerp in de weegschaal naast een ander agens die op dezelfde manier handelt: *Li trinkas, kiel templano trinkas.* In de zin: *Li trinkas vinon kiel aperitivon* worden de objecten vergeleken: *li trinkas vinon* en *li trinkas aperitivon.*

In het Nederlands worden zulke gevallen soms dubbelzinnig. Wat betekent: „Hij benaderde hem als vertegenwoordiger van een vreemde natie." Wie is de vertegenwoordiger van de vreemde natie? In het Esperanto verdwijnt de dubbelzinnigheid als sneeuw voor de zon: *Li aliris lin kiel delegiton de fremda nacio.*

Soms word je echter zelfs door het Esperanto op het verkeerde been gezet. Zo trof ik onlangs in een tekst de volgende zin aan: *La programo ne akceptas ĉ, ĝ, ĥ, ĵ, ŝ kaj ŭ kiel literoj.* Duidelijk dat hier niet het programma en het woordje *literoj* tegen elkaar worden afgewogen, maar wel de opgesomde letters en *literoj.* Omdat de letters zelf echter niet met een -n worden gemarkeerd (zeg maar: herkenbaar gemaakt) als lijdend voorwerp, vergiste de auteur zich en vergat hij de N in het tweede lid van de vergelijking. Dit is een duidelijk, maar exceptioneel en logisch verklaarbaar, geval waarin een uitzondering op de regel geldt.

Een ander geval waarin schijnbaar een uitzondering op de regel wordt gemaakt, is wanneer men werkt met elementen die als één worden beschouwd, maar eigenlijk uit meerdere woorden bestaan. De titel van een boek of een citaat zijn hiervan goede voorbeelden. Beide moeten fundamenteel aan een strikte regel voldoen, namelijk dat ze exact zijn, en exact wil dan zeggen: zoals het werkelijk op papier staat of zoals het echt gezegd is. Nu treedt deze eis tot exactheid precies in conflict met de noodzaak een N toe te voegen. Moet je zeggen: *Mi ĝis nun neniam legis libron kiel „Eriko, aŭ la malgranda insektlibro"* of is het *Mi ĝis nun neniam legis libron kiel „Erikon, aŭ la malgrandan insektlibron".* De aanhalingstekens duiden hier het „geheel" aan. De eerste oplossing lijkt verkeerd, de tweede niet helemaal aanvaardbaar. Tussen de twee in ligt: *Mi ĝis nun neniam legis libron kiel „Eriko, aŭ la malgranda insektlibro"-n,* waarmee het probleem op een gekunstelde manier wordt ontweken. In ieder geval lijkt mij de zin die ik onlangs elders trof: *... la aŭtoro karakterizas ĝin kiel „[principe] ideala internacia komunikilo"* echt verkeerd. Ook al duiden de aanhalingstekens aan dat het om een citaat gaat, de accusatief kan hier niet achterwege blijven.

Voor de twijfelende Esperanto-spreker één gouden raad: kijk wat er in de weegschaal ligt en pas je woorden daaraan aan. Zo werp je je vege taalbeheersing nooit in de ... waagschaal. gvd



Onvertaalbaar

Hebben we het er al over gehad? Dat Nederlands veel rijker is dan het Esperanto, want dat je sommige dingen niet in het Esperanto kan zeggen die in het Nederlands wel kunnen? Tja, natuurlijk is het Nederlands ook veel rijker dan het Frans, ... en het Engels, ... en het Deens, ... en het oude Grieks... Of loop ik te hard van stapel? Vergis ik mij? Is dit veeleer de oude discussie zoals die in de middeleeuwen werd gevoerd over de oorsprong van de talen. Nu, ook toen was volgens sommigen het Nederlands de eerste taal: die heette toen namelijk Diets, of Douts (als je het volgens een bepaald dialect uitsprak) en Douts komt natuurlijk van „de oudste"... dus gesproken in het Aards Paradijs.

Ik weet dat het een absurde discussie is en eigenlijk volledig overbodig. Elk redelijk mens weet dat vertalen altijd iets aparts is: tegelijkertijd liefhebben en verraden. Toch menen sommigen steeds weer dat ze juist daarop het Esperanto kunnen pakken. Zo vroeg vorig jaar Kathie Lindekens in haar programma *Kattekwaad* aan enkele tieners (leden van de kindergroep *Krokodiletoj* uit Lokeren) die wat over Esperanto kwamen praten, of zij even het zinnetje van het „moeilijke woordenmoment" in het Esperanto konden vertalen.

Wacht, probeer zelf even: „Moeders mooiste meisjes maken met machientjes sjofele minirokjes."

Is het gelukt? Natuurlijk konden de tieners dat niet... zelfs Shakespeare zou er niet in geslaagd



zijn dezelfde zin eventjes in het Engels te vertalen. En zeggen dat het Engels geen echte taal is... of dat Shakespeare zijn taal niet zo goed beheerst... Het is maar om aan te duiden dat logica en fair play soms ver te zoek zijn bij mensen die ergens „niet in geloven".

Nochtans kan je bij het vertalen soms verrassende effecten bereiken. Zo schreef ikzelf onlangs een artikel over Antwerpen 93 (Antwerpen is dan Culturele Hoofdstad van Europa). En een van de programmapunten is een speciaal theateraanbod voor kinderen, voor kleuters zou ik bijna zeggen. Het kreeg de toepasselijke naam „Kunstonderacht". Hoewel niet voor 100 % kan je er een woordspeling met „kunstonderricht" in vinden. Hoe dat te vertalen? Eenvoudig: *Arto subokulo*. Hé hé, dat is leuk: arto sub okulo of arto sub ok–ulo: in vertaling kunst onder ogen of kunst onder acht-jarigen. Is dat niet het origineel overtroffen?

Laat maar zitten. Het is hem niet om de eer te doen. Het enige wat ik wil zeggen is dat met taal alles kan... met elke taal! gvd

TELESCOOP



Boodschappen juist begrijpen en juist doorgeven is geen gemakkelijke opgave. Er sluipen dan ook wel eens fouten binnen. En die leiden dan weer tot verkeerde informatie. Nu is het meestal niet vast te stellen of een boodschap juist of verkeerd is doorgegeven, tenzij je de bron kan beluisteren. Soms echter kan je wel merken dat er iets verkeerd is gegaan. Op zondag 15 november 1992 meldde het BRT-nieuws van 19.30 dat in Duitsland een zwaar treinongeval was gebeurd met een tiental dodelijke slachtoffers. Het ongeval was veroorzaakt doordat een wagon van een goederentrein was losgekoppeld en op een verkeerd spoor gezet. — Ernstige menselijke fout, zal de luisteraar besluiten. — Om 10.30 luidde het bericht over dezelfde ramp echter dat de goederentrein was ontspoord en dat een wagon op een ander spoor was gekanteld... Dat werpt natuurlijk een heel ander licht op de zaak. Waar is de fout in de berichtgeving gebeurd? Beschikte men om 19.30 nog niet over alle informatie? Of had de redacteur van dienst het Duitse bericht verkeerd vertaald?

Esperantoboeken en -tijdschriften

Via de Vlaamse Esperantobond kunt u zich op de meeste Esperantotijdschriften abonneren en een zeer brede waaier van boeken bestellen. In deze folder stellen we u slechts de meest interessante voor. Indien u interesse hebt, bel dan of loop even langs voor meer informatie:



Vlaamse Esperantobond,
Frankrijklei 140,
2000 Antwerpen,
(03) 234 34 00.

Horizon-taal is het Nederlandstalige tijdschrift van de Vlaamse Esperantobond. Het behandelt taalproblematiek, de Esperantobeweging en besteedt in 6 nummers per jaar ruim aandacht aan de activiteiten van de plaatselijke Esperantogroepen. Het is gratis voor leden van FEL.

Formaat A4, ca. 20 blz. Prijs 400 fr./jaar.

Monato estas la esperantlingva revuo de FEL. Ĝi ne pritraktas la Esperanto-movadon, sed ĝenerale kulturon, politikon, arton, sciencon, ekonomion, modernan vivon, ktp. Monato estas verkita en ĉiutaga Esperanto kaj pro tio nepra ĉiumonata legaĵo por la komencanta kaj por la progresinta esperantisto!

Formato A4, 32 p. Prezo 1250 fr./jare.

Vertikale estas la revuo por la aktivuloj de FEL aŭ por ties grupoj. Ĝi traktas ĉefe la movadon, la asociojn, instruadon, ktp. Membroj de FEL kiuj aktivas ĉu en loka, ĉu en nacia, ĉu en internacia Esperanto-movado, povas akiri ĝin senpage.

Formato A5, ĉ. 20 p. Prezo 200 fr./jare.

Jongeren Esperanto-Nieuws (JEN) is het jonge broertje van „Horizon-taal". Het geeft in het Nederlands informatie over het Esperanto en taalproblematiek, vooral toegespitst op jongeren. Leden en steunende leden van FLEJA krijgen het gratis.

Formaat A5, ca. 16 blz. Prijs 200 fr./jaar.

Koncize donas en Esperanto informojn pri ĉiaj Esperanto-aktivaĵoj por junuloj. Ĝi estas senpaga por subtenantaj membroj de FLEJA.

Formato A5, ĉ. 32 p. Prezo: 250 fr./jare.

Esperanto estas la nomo de la oficiala organo de Universala Esperanto-Asocio. Ĝi ĉefe traktas la movadon kaj ties kulturon. Ĝi aperas 11 fojojn jare.

Formato ĉ. A4, 24 p. Prezo: 1005 fr./jare.

Kontakto estas esperantlingva kvaronjara revuo por gejunuloj kaj komencantoj, kiun tamen ankaŭ nejunuloj kaj progresintoj sukcesos aprezi. Ĝi traktas plej diversajn facetojn de la internacia kulturo.

Formato A4, 16 p. Prezo: 505 fr./jare.

Heroldo de Esperanto estas unu el la plej malnovaj Esperanto-revuoj. Ĝi aperas iom pli ol monate, kaj mencias ĉiajn detalojn pri la Esperanto-movado,

BESTELFORMULIER VOOR LIDMAATSCHAPPEN, ABONNEMENTEN EN BOEKEN

1993

Opzenden (rechtstreeks of via een plaatselijke groep) aan:
VLAAMSE ESPERANTOBOND
Frankrijklei 140
2000 Antwerpen

Geachte,
Wij zouden het ten zeerste op prijs stellen als u het onderstaande lidmaatschapsformulier zorgvuldig zou willen invullen. Alle gegevens worden strikt vertrouwelijk door ons gebruikt. U kan ons steeds verzoeken om deze gegevens uit ons adressenbestand te verwijderen.

Code: ☐☐☐☐-☐

Familienaam: Voornaam:

Straat, nummer:

Postnummer: Telefoon:

Gemeente:

Beroep:

Geboortedatum: Nationaliteit:

Paspoortnummer[7]: geldig tot:

Tot welke Esperantogroep wenst u te behoren[3]? Aalst, Antwerpen, Brugge, Gent, Kalmthout, Knokke, Kortrijk, Leuven, Limburg, Oostende.

Nationale lidmaatschapsbijdragen:

f	- gewoon lid[1,4]	400 fr.	400 fr.
	+ familiaal lid (voor alle andere leden van het gezin)[2]	400 fr.	.... fr.
s	- steunend lid[1]	1000 fr.	.... fr.
f	- levenslang lid	10000 fr.	.... fr.

Extra steun:

	Ik schenk de volgende som:		
b	- aan de Vlaamse Esperantobond[5]:		.... fr.
g	- aan de hierboven vermelde plaatselijke groep:		.... fr.
	Ik wens steundend lid te worden van		
	- de Esperanto-jeugdvereniging[4]:	1000 fr.	.... fr.

overdracht vorige bladzijde 400 fr.

.... fr.

Internationale lidmaatschapsbijdragen (UEA):

u	- gewoon lid	.... x 270 fr.	.... fr.
jl	lid met „Jarlibro"	.... x 670 fr.	.... fr.
jl+e	lid met „Jarlibro" en tijdschrift „Esperanto"	.... x 1675 fr.	.... fr.

Agenda „La Jaro":

a	Agenda „La Jaro 1993"	.... x 180 fr.	.... fr.

Abonnementen:

p	Horizon-taal (gratis voor leden)[1]	400 fr.	.... fr.
i	Vertikale[6]	200 fr.	.... fr.
m	Monato	1250 fr.	.... fr.
j	JEN (Jongeren Esperanto-Nieuws)[4]	200 fr.	.... fr.
	....		.... fr.
	....		.... fr.
	....		.... fr.
	....		.... fr.
	....		.... fr.

Boeken en cursussen:

w	woordenboek Esperanto-Nederlands-Esperanto	425 fr.	.... fr.
ep	Esperantocursus Esperanto-programita	1495 fr.	.... fr.
e6	6 informatiebrochures over Esperanto	345 fr.	.... fr.
	....		.... fr.
	....		.... fr.
	....		.... fr.
	....		.... fr.
	....		.... fr.

TOTAAL: .... fr.

Betalingsmogelijkheden:

☐ Ik betaal het totaal op een van de volgende rekeningen van de Vlaamse Esperantobond: 000-0265338-43, 001-2376527-06, 402-5510531-55 (ik onderstreep de gekozen rekening) en zend dit formulier aan de Vlaamse Esperantobond, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

☐ Ik betaal het totaal aan mijn Esperantogroep (zie keerzijde) en zend dit formulier ook aan hen.

☐ Ik zou graag ieder jaar mijn lidmaatschappen automatisch betalen door middel van domiciliëring. Zend me hierover de nodige inlichtingen.

Vlaamse Esperantobond v.z.w.
Frankrijklei 140
2000 Antwerpen
Telefoon: (03) 234 34 00
Fax: (03) 233 54 33
Rekeningen: 000-0265338-43
001-2376527-06
402-5510531-55

Meer informatie:

Voor meer informatie over lidmaatschappen, allerhande tijdschriften en boeken in of over Esperanto zal de Vlaamse Esperantobond u graag helpen. U kunt iedere werkdag bellen van 9 tot 12.30 u. en van 13.30 u. tot 17.30 u. op het nummer (03) 234 34 00, faxen op het nummer (03) 233 54 33 of schrijven naar het bovenstaande adres. Ook de bestuursleden van de plaatselijke groepen van de Bond zullen u graag in de mate van het mogelijke helpen.

Hier vindt u alvast nog wat extra informatie:

1. Leden of steunende leden van de Vlaamse Esperantobond (FEL) krijgen een gratis abonnement op het tijdschrift Horizon-taal. Er wordt slechts één abonnement per adres geschonken. Zij krijgen op aanvraag de *Membromarkfolio* van UEA, dat recht geeft op het gebruik van de *Delegita Reto* in het Jaarboek. Deze lidmaatschapszegels kunnen worden aangevraagd via de plaatselijke groepen of bij FEL.
2. Bij een familiaal lidmaatschap is iedereen lid die op hetzelfde adres woont. Er wordt slechts één tijdschrift per adres verzonden.
3. Een lid van de Vlaamse Esperantobond is automatisch ook gewoon lid van de dichtstbijzijnde plaatselijke Esperantogroep. Wenst u lid te zijn van een andere groep, onderstreep dan die groep op het lidmaatschapsformulier.
4. Jongeren tot 29 jaar worden automatisch lid van de Vlaamse Esperantojeugd (FLEJA). Zij krijgen gratis het tijdschrift Jongeren Esperanto-Nieuws. Ook steunende leden van FLEJA krijgen dat tijdschrift.
5. Schenkingen van 1000 fr. of meer aan de Vlaamse Esperantobond zijn meestal aftrekbaar van het belastbaar inkomen. Daar deze erkenning tot belastingaftrek meestal gebeurt na het drukken van dit formulier, kan hierover nooit echt zekerheid gegeven worden. Attesten voor de belastingen worden opgezonden in het begin van het kalenderjaar dat volgt op de schenking. Schenkingen rechtstreeks aan een plaatselijke Esperantogroep zijn niet aftrekbaar.
6. Vertikale is het tijdschrift voor wie actief aan de Esperantobeweging deelneemt. Leden van FEL kunnen dit tijdschrift op aanvraag gratis verkrijgen.
7. Personen die de Belgische nationaliteit niet hebben kunnen volgens de wet alleen lid worden van FEL en/of FLEJA als zij het nummer en de geldigheidsdatum van hun paspoort opgeven.

kongresoj, ktp.

Formato ĉ. A3, 4 p. Prezo: 900 fr./jare.

***Eventoj**, same kiel „Heroldo de Esperanto" , ĉefe traktas ĉiajn aspektojn de la Esperanto-movado, kaj kopias artikolojn el aliaj revuoj.*

Formato A4, 8 p. Prezo: 1080 fr./jare.

***Juna amiko** estas juna amiko por infanoj kiuj konas aŭ ĵus lernis Esperanton. Kun simplaj tekstoj, ludoj, desegnaĵoj.*

Formato ĉ. A5, 24 p. Prezo: 250 fr./jare.

***El popola Ĉinio** estas tre populara inter Esperanto-parolantoj, ne nur pro ĝia enhavo kiu rakontas pri la fascina ĉina lando, sed ankaŭ pro ĝia formo: ĝi estas unu el la malmultaj Esperanto-revuoj kun koloraj fotoj.*

Formato A4, 32 p. Prezo: 950 fr./jare.

***Verdire** estas revuo por tiuj kiuj interesiĝas pri problemoj rilatantaj al medio-protektado.*

Formato A4, 20 p. Prezo: 350 fr./jare.

***Esperanto-Nederlands-Esperanto** is het standaardwoordenboek voor Nederlandstalige Esperantosprekers. Het mag bij niemand ontbreken!*

425 blz. Prijs: 425 fr. incl. port.

***Plena ilustrita vortaro**. Por tiuj kiuj iom progresis en la kono de la lingvo. Tiu ĉi fortike bindita libro klarigas ĉiujn nuntempajn Esperanto-vortojn.*

1350 p. Prezo: 2970 fr. inkl. afrankon.

***Esperanto programita.** Voor wie nog geen Esperanto kent, of nog niet voldoende. Deze moderne cursus is speciaal voor zelfstudie ontworpen. Iedereen kan ermee na een vijftigtal uren studie Esperanto lezen, schrijven en spreken. Deze cursus wordt aangeboden met een cassette of met vier grammofoonplaten en met een woordenboek.*

Prijs, inclusief port, cassette of platen en woordenboek: 1495 fr.

***Pasporta servo**. Gejunuloj, sed ne nur ili, povas per tiu ĉi libro trovi senpagan aŭ tre malmultekostan tranoktejon en dekoj da diversaj landoj. La nura kondiĉo estas paroli Esperanton!*

130 p. Prezo: 375 fr. inkl. afrankon.

***Internacie kuiri**. Heb jij ook Esperanto geleerd omdat je met vreemde culturen wilden in aanraking komen? Dit*

boek brengt je de gastronomische cultuur van de hele wereld. Het werd niet door één persoon geschreven, maar door koks uit de hele wereld.

190 p. Prezo: 615 fr. inkl. afrankon.

Dolĉe amare. Poezio ne nepre devas esti malfacile komprenebla, aŭ verkita en komplika lingvaĵo. Jen Emile Van Damme per tiu ĉi poemaro prezentas kelkajn poeziaĵojn de nia moderna epoko, jen sociajn, jen amajn, jen pri medioprotektado...

88 p. Prezo: 285 fr. inkl. afrankon.

Meznokto metropola. Jen verko, kies lingvaĵo ja estas alirebla por tiuj, kiuj ne kutime legas poemojn, kaj kies enhavo plaĉos la plej postulemajn beletristojn.

112 p. Prezo: 435 fr. inkl. afrankon.

Sub influo de alkoholo estas novelaro en facila, sed ne banala lingvaĵo. Pro ĝiaj multaj mallongaj atentokaptaj historioj, la libro estas ideala por tiu kiu ne sukcesas trovi la tempon por ataki longajn romanegojn.

92 p. Prezo: 255 fr. inkl. afrankon.

Urd Hadda murdita! Tri amikoj estas invititaj en la hejmon de konata teatro-direktoro. Subite li estas murdita. Kiu el la tri do kulpas pri la murdo? Kiu konas Deck Dorval, la verkiston de tiu ĉi romano, scias ke ĝis la lasta momento vi ne divenos la solvon de l' enigmo!

196 p. Prezo: 525 fr. inkl. afrankon.

Vojaĝoj finiĝas, amantoj kuniĝas estas malkomplika romano kiu flue legiĝas pri la vivo en Irlando, pri amo, espero kaj malespero, ĝojo kaj tristo.

128 p. Prezo: 375 fr. inkl. afrankon.

La Jaro 1993. Se vi ĉefe estas praktika homo, vi ne volos malhavi tiun ĉi libreton. Ĝi enhavas lokon por skribi notojn apud ĉiu dato de la jaro, sed krom tio ĝi enhavas amason da praktikaj aferoj: Kiel telefoni aŭ telefaksi eksterlanden? – Kalendaro ĝis la jaro 2100 – Mezurunuoj – Detaloj pri ĉiuj landoj de l' tero (eĉ pri Kroatio, Ĉeĥio, Kazaĥio, ktp.) – Festotagoj en la diversaj ŝtatoj – ktp, ktp.

160 p. Prezo: 180 fr. inkl. afrankon.

Jarlibro 1993. Ankaŭ tiu ĉi libreto estas por praktikaj homoj, sed precipe por la movadanoj. Vi trovos tie ĉi la adresojn de ĉiuj Esperanto-organizaĵoj de l' mondo, same kiel de miloj da delegitoj kiuj pretas helpi kaj informi vin.

Antwerpen, Culturele Hoofdstad 1993

In 1993 is Antwerpen Culturele Hoofdstad van Europa. Vanaf 26 maart tot het einde van het jaar wordt er een kleurrijk programma opgezet met de meest uiteenlopende kunstvormen: van opera tot video, van schilderkunst tot architectuur, van muziek tot mode.
Dat jaar staat de Antwerpse barokschilder, Jacob Jordaens, in het middelpunt van de belangstelling. De Jordaens-tentoonstelling n.a.v. zijn 400ste geboorteverjaardag, van 27 maart tot 27 juni in het Museum voor Schone Kunsten, is één van de belangrijkste programmapunten. Mevrouw Hélène Falk zal als officiële gids onze Esperantogasten ontvangen en rondleiden.
Het hele programma is opgebouwd rond het thema kunst. In het logo voor dit feest zit het woord ART handig verwerkt. Met verschillende historische tentoonstellingen zal Antwerpen zijn bijdrage aan de Europese cultuur in de verf zetten.
De stad heeft altijd al een grote aantrekkingskracht op toeristen gehad. Uiteraard is het speciale programma een extra-aanvulling van de bestaande mogelijkheden om zich te verrijken

Programo de la Internacia Renkontiĝo kaj de la Trilanda Renkontiĝo de la Mozo-Valo

Je la 23a, 24a kaj 25a de aprilo 1993

Vendredo, la 23a:

Ekde la 18a h: akcepto de la gastoj en la klubejo de la Esperanto-centro, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.
18.30a h: ebleco por vespermanĝi (po BEF 300) — antaŭmendo necesas.
20a h: informa vespero pri la eblecoj dum la semajnfino (kun videobendoj kaj diapozitivoj).

Sabato la 24a kaj dimanĉo la 25a:

Ni proponas elekti inter jenaj eblecoj:
- Gvidata vizito al la ekspozicio de Jordaens. Ni povos garantii eniron nur al tiuj, kiuj ĝustatempe antaŭmendas gvidatan viziton.
- Gvidata vizito al la fotografaĵmuzeo („Eŭropaj fotografoj vidas Antverpenon").
- Gvidata vizito al diamantmuzeo.
- Gvidata vizito al la muzeo Plantin-Moretus (pri presarto) kun aparta ekspozicio pri „La Botaniko en la Nederlandoj".
- Gvidata orientiga promenado en la malnova urboparto por unuafojaj vizitantoj.
- Gvidata promenado tra unu difinita kvartalo.
- Vizito al la restaŭrita katedralo.
- Partopreno al koncerto dum katolika diservo en la baroka Karolo-Boromeopreĝejo (dimanĉmatene).
- Partopreno al baledo el Frankfurt aŭ pianokoncerto.
- Komuna vizito al tipaj antverpenaj trinkejoj.
- Spektado de videobendoj pri Antverpeno kun klarigaj tekstoj en Esperanto.

Ekzistas evidente ankoraŭ amaso da aliaj eblecoj. Aliĝintoj ricevos superrigardon pri la tuta programo.
Ni ankaŭ zorgos por malmultekostaj manĝeblecoj kaj agrabla renkontiĝejo.
Ĉar oni atendas alvenon de amaso da vizitantoj, ni konsilas kiel eble plej rapidan mendon de hotelĉambroj kaj de gvidata vizito al la Jordaens-ekspozicio.

Programo

por la Internacia Kultura Semajno

de la 16a ĝis la 23a de julio 1993

La urbo Antverpeno havas dekojn da riĉaj interesaj muzeoj kaj vizitindaj preĝejoj, mondfaman bestoĝardenon, densan muzikan, teatran kaj folkloran programon, grandan havenon, sporteblecojn ktp. Aldone al ĉio tio, ni ankaŭ listigas kelkajn ĉefeventojn por la festoj de kultura ĉefurbo.

- Ekspozicio: antverpenaj retabloj el la 15a kaj 16a jarcentoj.
- Plenaera riĉigita kolekto da skulptaĵoj en Middelheim.
- Ekspozicio pri „Antverpeno, rakonto de Metropolo".
- Ekspozicio de „Diamantjuveloj el la antverpena Ora Jarcento".
- Ekspozicio „Arto kun diamantinspiriĝo".
- Ekspozicio kaj demonstracio de pneŭmatikaj gurdoj (kun danceblecoj).
- Ekspozicio de „La Oro de Kolumbio".
- Orgenkoncertoj kun muziko de Franck kaj de Messiaen en la katedralo.
- Plenaera „ĉevalopero" pere de ciganoj.
- Plej variaj koncertoj.
- Ktp., ktp.

Por la ĉefaj eventoj, ni antaŭvidas esperantistan ĉiĉeronon aŭ klarigan tekston. Ni ankaŭ organizos diversajn promenadojn tra la urbo kaj ekskursojn al Brugge kaj Brussel. Aliĝintoj ricevos la kompletan programon kun sciigoj pri la evoluo de niaj preparlaboroj.

Ni preparos vidbendojn pri Antverpeno kun klarigaj tekstoj en Esperanto.

Ni zorgos por komunaj malmultekostaj manĝeblecoj kaj por agrabla renkontiĝejo. Ni mendos por vi enirkartojn kaj konstante disponigos nin por konsili yin pri io ajn.

Ĉar ni antaŭvidas invadon de turistoj, ni konsilas jam nun mendi hotelĉambron. Ni nur povos disponigi malmultekostajn loĝeblecojn al frualiĝintoj.

met cultuurschatten, maar ook om zich te vermaken als toerist in een gastvrije stad. De folkloristische noot zal evenmin ontbreken. Voor Eurosail '93, een kleurrijke vloot van grote zeilschepen en jachten, die van 14 tot 17 augustus in het hartje van de stad zullen aanleggen, worden wel 2 miljoen bezoekers verwacht.

De Antwerpse Esperantisten maken zich klaar om zoveel mogelijk buitenlandse gasten te ontvangen en te begeleiden, als gids, met programmaboekjes, informatiemateriaal, videofilms enz. We stellen een week-end in april en een culturele week in juli voor. Maar ook daarbuiten willen we trachten te zorgen voor opvang van Esperantisten, zowel individuen als groepen.

Voor Vlamingen en Nederlanders bieden onze programmavoorstellen een enige gelegenheid om Antwerpen '93 te beleven in een typische internationale Esperantosfeer.

Wie wil overnachten moet wel snel beslissen. Het aanbod van goedkope logies is beperkt. Ook om deel te nemen aan een geleid bezoek van de Jordaens-tentoonstelling moet men vlug inschrijven. Wie niet inschrijft voor een geleid bezoek riskeert uren in de rij te moeten staan, of krijgt misschien te horen dat bezoek uitgesloten is.

Groepen en individuen kunnen gratis mooie folders in het Esperanto bekomen in het Esperanto-centrum te Antwerpen. I.D.

Hotelprezoj

po persono, po nokto

	1p	2p	3/4p	Komuna ĉambro
A. Kvarstela	6 500	4 000		
B. Tristela	3 200	1 850		
C. Mezklasa kun banĉambro	2 000	1 300	1 100	
Ĉ. Mezklasa kun duŝo	1 900	1 200	1 000	
D. Ordinara kun duŝo en la ĉambro	1 700	1 000	800	
E. Ordinara kun duŝo eksterĉambre	1 200	900	750	
F. Junuldomo	800	650	600	500
H. Ĉe esperantisto (ev. ne-esperantisto)	300			

Bonvolu resendi al: Flandra Esperanto-Ligo
Frankrijklei 140
B-2000 Antverpeno
Belgio

Aliĝilo

Nomo ....

Adreso ....

....

Mi volas partopreni la kulturan programon en la tagoj
16a 17a 18a 19a 20a 21a 22a 23a de julio
(bonvolu encirkligi la dezirata(j)n tago(j)n)

Mi mendas hotelon por ..... persono(j) por la dato(j) de .... ĝis ....
(entute ..... noktoj) en ĉambro 1☐ 2☐ 3/4☐ plur ☐-persona* en kategorio .....
(rezerva kategorio .....).

Antaŭpago: 25%

Aliĝo .... x 100,– fr. po tago

Entute

* Bonvolu indiki la deziratan.

Subskribo ....

Hotelprezoj po persono, po nokto

	1p	2p	3/4p	Komuna ĉambro
A. Kvarstela	6 500	4 000		
B. Tristela	3 200	1 850		
C. Mezklasa kun banĉambro	2 000	1 300	1 100	
Ĉ. Mezklasa kun duŝo	1 900	1 200	1 000	
D. Ordinara kun duŝo en la ĉambro	1 700	1 000	800	
E. Ordinara kun duŝo eksterĉambre	1 200	900	750	
F. Junuldomo	800	650	600	500
H. Ĉe esperantisto (ev. ne-esperantisto)	300			

Enirprezoj

Gvidata vizito al Jordaens	380 BEF
Botaniko + Plantin Moretus	200 BEF
Aliaj muzeoj kaj preĝejoj	50 BEF
Fotografaĵmuzeo	senpage
Diamantekspozicio	senpage
Baledo aŭ pianokoncerto	prezo fiksota

Bonvolu resendi al: Flandra Esperanto-Ligo
Frankrijklei 140
B-2000 Antverpeno
Belgio

Aliĝilo

Nomo ....

Adreso ....

....

Mi mendas hotelon por ..... persono(j) por la dato(j) .... en ĉambro 1☐ 2☐ 3/4☐ plur.☐-persona* en kategorio .....
(rezerva kategorio .....).
Mi mendas gvidatan viziton por Jordaens-ekspozicio por ..... persono(j), la 23an☐/24an☐* de aprilo.
Antaŭpago: 25%
Aliĝo 200

* Bonvolu indiki la deziratan. Subskribo

... en andere taalcuriosa

Met de woordjes antiloop en stoomtrein kan je een aardig taalspelletje opzetten. Het zijn uitgelezen namen voor respectievelijk een taxibedrijf en een wasserij. Misschien zie je het niet zo direct zitten, maar wanneer je het zo leest: anti-loop (tegen het lopen) en stoomt-rein, dan kan je er ongetwijfeld inkomen. Beide woordjes dragen ook hun steentje bij in de titel van de twee leuke verzamelbundels die we hier willen voorstellen.

Nu lijken verzamelbundels een echte kwaal van deze tijd. Op vraag van hun lezers of onder druk van economische noodzaak of opportuniteit, gaan auteurs van stukjes in vaste kranterubrieken vaak over tot het bundelen en uitgeven van oudere artikelen in boekvorm. Op zich is dat geen kwade zaak. Kranteartikelen hebben de neiging verloren te gaan en zijn na datum vaak heel moeilijk terug te vinden. Bij een boek is dat probleem minder acuut en een boek is ook handzamer.

Natuurlijk blijft het voor een auteur altijd een gemakkelijk proces. De beoordeling of het bundelen de moeite waar is, moet dan ook veeleer geschieden op basis van de aard en de inhoud van de artikelen. Aan die stelregel wordt echter niet altijd een strenge hand gehouden.

Mijns inziens heeft Jules Welling, die geregeld stukjes schrijft voor het tijdschrift *Onze Taal* van het gelijknamige genootschap – het genootschap legt zich erop toe met argusogen de evolutie van de Nederlandse taal te volgen en wantoestanden aan te klagen – een terechte beslissing genomen. De boekjes bevatten respectievelijk 23 en 28 korte stukjes waarin één of ander taalcuriosum op een luchtige, speelse en vermakelijke manier wordt gepresenteerd. Het zijn echte lees-tussendoortjes. Heb je vijf minuutjes dan kan je een stukje consumeren. Bekend zijn bijvoorbeeld de namen van de vliegtuigmaatschappijen – al is de laatste nieuwe EL AL (effie leuk alternatief landen) nog niet opgenomen – maar er is met afkortingen

taxibedrijf antiloop

WASSERIJ STOOMTREIN



nog wel wat meer te doen. Ook over initialen en namen – of onnamen: Pappzack bijvoorbeeld – kunnen aardige dingen op papier worden gezet.

De onderwerpen zijn te verscheiden om ze allemaal voor te stellen. Daarom zullen we een summiere opsomming geven: letterverlies, of brieven geschreven met een defecte schrijfmachine. Je kan het vergelijken met een stuk spelen op een piano waar een aantal snaren van gesprongen zijn. Stille letters, prachtig in het Engels, maar ook het Nederlands heeft zijn vertegenwoordigers. Klank spelling: woorden vervangen door letters, kotopo. Aardrijkskundige namen die ook gewone woorden zijn: Peer of Leiden zijn voorbeeldjes. Je kan steden ook van plaats veranderen en zo een Ronde van Europa in de USA rijden. Het wegmoffelen van letters leidt somst tot onverwachte resultaten. Met onregelmatige vervoeging, meervoud of overtreffende trap kan je meer doen dan de komkommer en de kwamkwammer. Specifiek taalgebruik: militaire oorlogsboodschappen: POW e.d.; taxitaal: ik zet u wel eventjes af (!) Gekkenpraat... waarvan hier een voorbeeld:

Morgen
Morgen
Zijn mijn schoenen klaar
Morgen
Morgen
Morgen
Morgen
Morgen

De aandachtige lezer zal merken dat de leestekens ontbreken. De goede verstaander kan ze ongetwijfeld zelf invullen. De anderen zullen moeten wachten op het tweede nummer van *Horizontaal* 1993 of... zich de volgende boekjes aanschaffen:

Jules Welling, *Taxibedrijf Antiloop, en andere taalcuriosa.* Uitgeverij M & P, Weert. – Jules Welling, *Wasserij stoomtrein, en andere taalcuriosa.* Uitgeverij M & P, Weert. Verkrijgbaar in de boekhandel.

Over een mus en een erwt

Vanaf dit jaar willen we lezers van HORIZONTAAL*die hun taalbeheersing willen verbeteren en hun woordenschat verruimen, een aantal teksten uit de Esperanto-literatuur aanbieden, om voor hen zo de deur te openen naar een bredere kennismaking met die literatuur.*
Iedereen die een basiscursus Esperanto volgde, zou deze teksten moeten kunnen verstaan. Als uitgangspunt namen we de basiswoordenlijst van Kontakto *(zie Hor. 1992/5, p. 7). De woorden die niet in die lijst staan, vind je in een apart lijstje voor het artikel met de Nederlandse vertaling tussen haakjes.*
*Over de auteur: Marjorie Boulton werd geboren in 1924 en doctoreerde in de literatuur aan de Universiteit van Oxford. Ze leerde Esperanto in 1949, is momenteel lid van de Esperanto-Akademie en één van de meest gewaardeerde auteurs. Zij is vooral dichteres (*Kontralte, Cent Ĝojkantoj, Eroj*) maar schreef ook toneel (*Virino ĉe la landlimo*) en novellen (*Dek du piedetoj, Okuloj*). Ze gaf ook een essay met biografie over Zamenhof uit, dat in meerdere talen werd vertaald. Ze werkt geregeld mee aan het tijdschrift* MONATO.



Over het boek: Faktoj kaj Fantazioj *werd door UEA bij de auteur besteld en is een leesboek voor gevorderden. Het boek put uit verschillende bronnen, vaak uit andere talen. De verhalen zijn echter zodanig bewerkt en herverteld dat zij sprankelend origineel aandoen. Dit wordt niet in het minst veroorzaakt door de persoonlijke stijl van de auteur zelf.*
Het verhaaltje dat we hier voorstellen, La paserino kaj la pizo, *is een fabel uit Nepal. Het gebruikt de techniek die we vaak in fabels aantreffen: men windt als het ware een draad op, en rolt die daarna weer af, terwijl men de chronologische opeenvolging strikt naleeft. Let in deze tekst vooral op het rijke gebruik van onomatopeeëen.* *ah*

Woordenlijst

Woorden: absurda (adsurd), alianc-ulo (bondgenoot), altranga (hooggeplaatste), armeo (leger), beko/i (snavel/pikken), ĉarpent-isto (timmerman), ĉirpi (tsjilpen), deca (betamelijk), devosenta (plichtsgetrouw), ege (zeer), elefanto (olifant), eskorti (begeleiden, escorteren), esplori (onderzoeken), formiko (mier), forpeli (wegjagen), grandioza (grandioos, buitengewoon), grimpi (klimmen), honor-inda (lovenswaardig), juvelo (juweel), konduto (gedrag), konsenti (toestemmen), kovrilo (deksel), mahuto (olifantedrijver), mal-liber-ejo (gevangenis), neglekti (verwaarlozen), ne-evit-ebla (onvermijdelijk), nobla (nobel, edel), ombrelo (parasol, paraplu), ord-igi (ordenen), pasero (mus), paser-ino (wijfjesmus), paser-in-et-aĉo (kleine rotwijfjesmus)*, pend-umi (ophangen), pepi (piepen), pizo (erwt), post-sekvi (volgen, achtervolgen), rajdi (rijden), re-bon-igi (herstellen, opnieuw goed maken), regno (rijk), rifuzi (weigeren), riproĉi (verwijten, terechtwijzen), rond-iri (rondlopen), selo (zadel), sen-esper-iĝi (de hoop verliezen, wanhopig worden), spektaklo (schouwspel), ŝirmi (beschermen, afschermen), ŝtat-estro (staatshoofd), trono (troon), turmenti (kwellen).

Onomatopeeën: ha, ha; huŝ, huŝ; klak, klak; kvivit, kvivit; ts, ts; tju; hot, hot; trot, trot.

* Elke betere vertaling wordt gepubliceerd. Zend ze naar HORIZONTAAL.

La Paserino kaj la pizo

Paserino trovis grandan pizon. Ŝi metis ĝin sur lignan ponton, kaj flugis al rivero por lavi sian bekon antaŭ la matenmanĝo. Kiam ŝi revenis, ŝi ne trovis la pizon.
Venis ĉarpentisto, kun segilo.
„Kvivit! kvivit!" kriis la paserino. „Ŝinjoro Ĉarpentisto, bonvolu helpi min trovi mian matenmanĝan pizon! Mi perdis ĝin sur la ponto."
„Huŝ, huŝ! Kial mi atentu mizeran paserinon?" mokis la ĉarpentisto.
Sekvis la ĉarpentiston soldato, klak! klak! klak! vigle marŝante.
„Kvivit, kvivit, soldato! Mi petas vin, bonvolu puni tiun malĝentilan ĉarpentiston. Mi mortas pro malsato, kaj li rifuzas helpi min."
„Tju!" forpelis ŝin la soldato. „Pasereto ne gravas!" Kaj li formarŝis sen provo helpi.



Poste venis armea kapitano, sur bela ĉevalo, hot! hot! trot! trot! Jen, li aspektis tre digna kaj devosenta: kaj la paserino atendis de li bonan konduton.
„Kvivit, kvivit, kapitana moŝto! Tiu soldato malĝentile rifuzis helpi min trovi mian matenmanĝon. Vi pizorgos la aferon, ĉu ne, nobla kapitana moŝto?"
„Haha!" ridis la kapitano. „Paserinetaĉo petas mian helpon! Kiel absurde!" — kaj hot! hot! li rajdis pluen.
La pasero atendis, ĝis ŝi vidis ministron alveni en siaj brilantaj vestoj kun siaj servantoj. „Kvivit, kvivit, kvivit!" pepis la pasero. „Via Ministra Moŝto, aŭskultu min. Tiu kapitano, kiu ĵus transiis la ponton, meritas esti pendumita. Li tute rifuzis helpi min retrovi mian matenmanĝan pizon. Vi punos lin kaj prizorgos min, ĉu ne, Ministra Moŝto?"
„Haha, haha, haha!" La ministro ridegis, transiis la ponton, kaj diris eĉ ne unu vorton al la paserino.
La paserino preskaŭ senespeiĝis; sed subite ŝi vidis grandiozan spektaklon. Bum! bum! bum! bum! sur la lignan ponton venis bele vestita elefanto, kaj sur la elefanto sidis la reĝo mem sur trona selo; la mahuto sidis sur la kapo de la elefanto, kaj la oficiala ombrelisto ŝirmis la reĝon de la suno. Oro kaj juveloj brilis sur la reĝo kaj la elefantaj kovriloj, kaj servantoj eskortis la ŝtatestron. Jen la plej altranga persono de la lando.
„Kvivit! kvivit! Ho, honorinda estimata Reĝa Moŝto!" vokis la paserino. „Pardonu min, se mi ĝenas vin. Ŝed mi petas vin, ordigi malordon en via regno. Mi perdis mian matenmanĝan pizon sur ĉi tiu ponto. Nek ĉarpentisto, nek soldato, nek via kapitano, nek via ministro, konsentis helpi min kiam mi petis helpon. Ho, Reĝa Moŝto, helpu vian etan paseron ricevi decan traktadon!"
Ŝed la reĝo sidis alte supre, kaj eĉ ne aŭdis la pepadon de la paserino.
Nun la paserino vidis formikon sur la ponto.
„Ts! ts! formiketo, venu ĉi tien! Formiketo, mi petas vin turmenti tiun elefanton, ĝis ĝi ĵetos teren tiun reĝon, kiu ne pizorgas justecon en sia lando. Ŝe vi ne helpos min, mi bekos vin!"
„Ne, ne, paserino, ne beku min — mi ja helpos vin." La formiko kuris post la elefanto, grimpis sur ĝian kruron, kaj sidiĝis sur la rando de ĝia orelo, por paroli al ĝi.
„Elefanto," kriis la formiko, „diru al la reĝo, ke li helpu tiun paserinon, kiu perdis la matenmanĝon. Alie, mi rampos en vian orelon, kaj esplorados kaj rondirados, ĝis vi preskaŭ freneziĝos. Kaj se la reĝo rifuzos helpi la paseinon, vi devos ĵeti lin teren."
La elefanto diris al la reĝo, „Via Reĝa Moŝto, mi petas vin, helpu la petantan paserinon. Se neniu helpos ŝin retrovi sian matenmanĝan pizon, ŝia alianculo, la formiko, kiu jam sidas sur la rando de mia orelo; eniros ĝin, kaj turmentos min, ĝis mi neeviteble ĵetos vin teren."
Nun la reĝo devis atenti!
Li alvokis la ministron, kaj avertis lin, ke baldaŭ li estos eksministro, se li ne tuj ordigos la aferon. Li punu tiun armean oficiron, kiu neglektis sian devon ordigi malordon sur ŝtata ponto.
La ministro postsekvis la kapitanon kaj alvokis lin. Li demandis la kapitanon, kial li tiel neglektis sian devon, prizorgi la civitanojn; kaj minacis, ke se li ne tuj ekpaŝos por rebonigi la aferon, li tre baldaŭ estos ekskapitano.
La kapitano pardonpetis. Li tuj trovis la soldaton, kaj riproĉis lin, ĉar li neniel helpis sinjorinon paserinon, kiu petis helpon. Se li ne tuj prizorgos la perditan matenmanĝan pizon de la paserino, li tre baldaŭ estos ekssoldato kaj trovos sin en ege malagrabla situacio.
La soldato tuj serĉis la ĉarpentiston, kaj avertis lin, ke se li ne tuj revenos al la ponto, kaj serĉos la pizon de la paserino, li tre tre tre baldaŭ sidos sur la malvarma planko de la malliberejo.
La ĉarpentisto kuris al la ponto kaj serĉis, serĉadis inter la tabuloj, ĝis li trovis la grandan pizon kaj redonis ĝin al la paseino.
„Kvivit! kvivit!" ĉirpis la paserino. „Bela kaj bona estas mia matenmanĝo!"

El *Faktoj kaj Fantazioj* (p. 95-97), Marjorie Boulton, Eld. UEA, Rotterdam, 1984. (uitgeput)

In de ring met het commerciële circuit

Het tijdschrift MONATO is wellicht uniek onder het unieke. Als Esperanto-tijdschrift is het uniek omdat het geen blad is over de Esperantowereld. Tegenover tijdschriften in de wereld is het uniek door zijn gebruik van het Esperanto als taal en door de manier waarop het zijn medewerkers en zijn materiaal selecteert. In dit artikel willen we dat een beetje nader toelichten en tegelijker tijd het blad voorstellen. Maar vooraleer we daartoe overgaan een beetje geschiedenis.



Semajno *in 1978 te hoog gegrepen,* MONATO *blijkt de geschikte formule.*

Een moeilijke jeugd

MONATO gaat in 1993 zijn 14de jaargang in. Dat is nog geen respectabele leeftijd, maar het duidt toch aan dat het stilletjes aan een zekere stabiliteit begint te krijgen. Nadat het tijdschrift in 1978 zijn start gemist had — de oprichters hadden duidelijk te hoog gegrepen toen ze *Semajno*, een weekblad, op poten trachtten te zetten — kwam het in 1980 dan toch van de grond. De verwachtingen waren hoog gespannen. In het redactioneel van het eerste nummer lezen we: *„Sed ja estas plia kaj plej grava diferenco: La gazeto fondita de Teo Jung (Heroldo, n.v.d.r.) ankaŭ hodiaŭ havas en sia titolo la vorton Esperanto. Ĝin vi trovos en ĉi tiu magazino nur tre malofte. Malgraŭ tio ja estas fakto ke MONATO aperas ekskluzive en Esperanto, kun artikoloj kaj kontribuaĵoj verkitaj originale en la internacia lingvo. Aliflanke tio signifas, kian karakteron havas MONATO. Simple dirite, ĝi estas tute ordinara magazino, kiu turnas sin al legantoj de ĉiuj landoj, ĉiuj medioj kaj ĉiuj aĝoj, do kvazaŭ al la tuta familio."*

Vol goede bedoelingen ging men aan de slag en hoewel het moeilijk was kon het zich gedurende een vijftal jaren redelijk handhaven. In 1984 zag de belangrijkste financier en uitgever er echter van af het blad nog langer in stand te houden. Zowel druk, verspreiding als administratie bleken te zwaar. Na moeizame onderhandelingen tussen de financier, GCA (Grafika Centro Antverpeno, toen nog een filiaal van UEA) en FEL, nam UEA de rol van uitgever-financier over, terwijl de Vlaamse Esperantobond de administratie zou behartigen.

Het was een riskante onderneming. Het abonnee-bestand was een kleine puinhoop en door het onregelmatige verschijningsritme van dat jaar was ook het vertrouwen van de abonnees — terecht — geschokt. UEA nam een risico, maar ook de abonnees...

Drie en een half jaar heeft UEA MONATO uitgegeven, nu eens een jaar met een kleine winst, dan weer een jaar in de rode cijfers. Eind 1987 besloot UEA echter om haar commercieel kantoor in Antwerpen te sluiten omdat „het nemen van financiëel-commerciële risico's niet tot de taak van UEA behoort".

Deze maatregel zou ongetwijfeld het einde van MONATO hebben betekend. Gelukkig oordeelde de Vlaamse Esperantobond dat commerciële risico's — als ze tot doel hebben het Esperanto te stimuleren — wel gerechtvaardigd zijn. De bond nam toen het waarschijnlijk grootste risico uit zijn hele bestaan. Hij kocht het hele UEA-kantoor in Antwerpen op en verzekerde zo het voortbestaan van het tijdschrift.

Ditmaal was niets van deze turbulentie voor de abonnee te merken. Het wederzijdse vertrouwen, dat moeizaam was herwonnen, bleef en die de relatie is sindsdien nooit meer in het gedrang gekomen. Het tijdschrift verscheen 12 maal per jaar, niet altijd op tijd, maar vergeleken met vele andere tijdschriften hoefde het zich heus niet te schamen.

In 1992 kwam er een derde grote verandering. Stefan Maul, die tot dan toe hoofdredacteur was gebleven, zag zijn verwachting ooit een

echte beroepsloopbaan met het tijdschrift uit te bouwen steeds verder wegkwijnen. Onder druk van die omstandigheden zag hij zich genoodzaakt meer tijd in zijn oorspronkelijke journalistieke loopbaan te steken en moest hij het redacteurschap van MONATO laten schieten.
Het was een spijtig afscheid, maar ook de start van een nieuwe succesrijke formule. Het hoofdredacteurschap werd niet overgedragen aan één man. In plaats daarvan kwam een collectief van redacteurs die elk hun eigen rubriek zouden verzorgen. Zo won MONATO een nieuw uniek element bij. Immers, hoewel een collectief van redacteurs normaal kan worden genoemd in nationale dag- en weekbladpers, zit dat collectief meestal ook op een geografische plaats. De redacteurs van MONATO zitten over heel Europa verspreid.



Niet aktueel, maar de problemen blijven. In het crisisjaar 1984 kampte de wereld met dezelfde problemen als vandaag.

Het was een gok, maar hij slaagde. En ook een ander opzet werd in de nieuwe jaargang gerealiseerd: MONATO moest en zou op datum verschijnen. Het is daar in 1992 voor de volle honderd procent in geslaagd. Een unicum in de Esperanto-tijdschriftenwereld.

Tussen ideaal en commercie

Toch is de positie van MONATO niet benijdenswaardig. Het probeert namelijk de regels die gelden in twee zeer uiteenlopende werelden

MONATO
internacia magazino sendependa

met elkaar te verzoenen. Enerzijds is er de Esperantowereld, met zijn ideaalbeelden, zijn speciale taal, zijn verschrikkelijke geografische uitgestrektheid en zijn dunne bevolkingsdichtheid. Daar tegenover staan commerciële principes: loon naar werken, accuraatheid, verscheidenheid en objectiviteit in de berichtgeving, professionaliteit in vormgeving en inhoud.
Het hoeft geen betoog dat die opdracht gelijk staat met het verzoenen van water en vuur. Het zwaarst daarin weegt ongetwijfeld de geringe financiële armslag. MONATO wordt in feite volledig gefinancieerd door abonnementsgelden. De bijdrage van reclame — de hoofdfinancier in elke nationale dag- en weekbladpers — is verwaarloosbaar. En hier zit het tijdschrift duidelijk in een vicieuse cirkel: door te weinig abonnees is het tijdschrift niet interessant voor publici-

MONATO
internacia magazino sendependa

teit... en door gebrek aan financiële middelen is de prijs van het tijdschrift vrij hoog om meer abonnees te kunnen werven.
Dat werven van abonnees en het innen van de abonnementsgelden is op zichzelf trouwens ook al een probleem. Gelukkig kan het tijdschrift daarvoor genieten van de sterke structuur van de Esperantowereld.

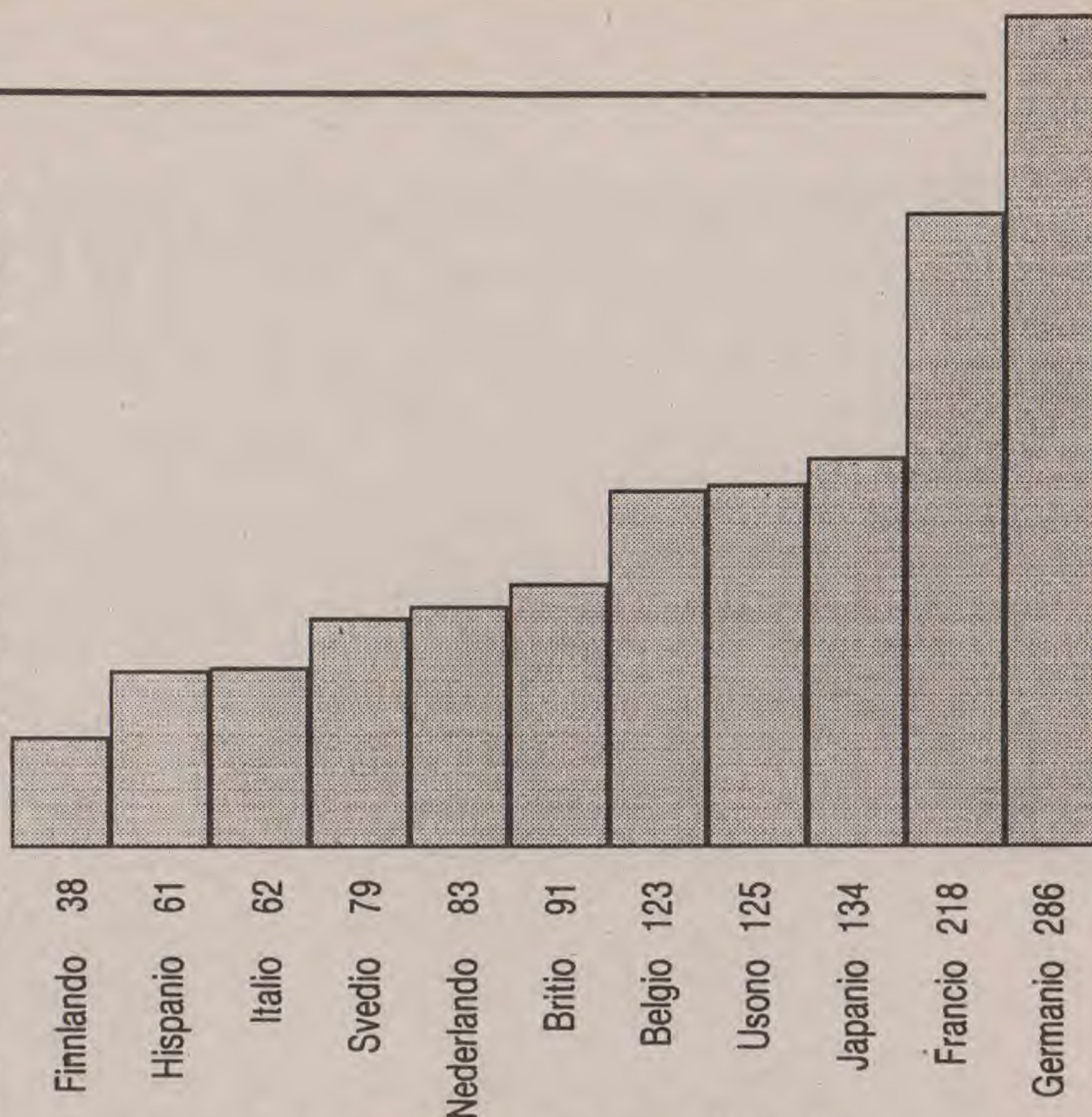
Een wereld apart

Inhoudelijk is het tijdschrift echt een unicum. Het geeft geen informatie over de Esperantowereld, daarvoor moet je terecht bij ander tijdschriften. Het geeft een zicht op de wereld, bekeken door „de mens in de wereld". Alle au-

Monato
INTERNACIA MAGAZINO SENDEPENDA

teurs-medewerkers (dat zijn niet de redacteurs!) berichten slechts over hun eigen omgeving, hun eigen land en hun eigen interessepunten. Of over die dingen waarvan zij menen dat ze interessant zijn.

Daardoor is de actualiteitswaarde relatief gering. Niet de speculatie op de Europese beurzen, niet de hete nationale politieke hangijzers, niet de heersende wereldbrand krijgen de eerste plaats. De nadruk ligt op de informatie — vaak overdacht, beschouwd en nabeschouwd — over dingen die eens tot de hete actualiteit behoorden. Maar overdacht niet door een toevallig passerend journalist, maar door de lokale burger, de man in de straat.



Grafiek van het abonneebestand van MONATO.

Ook dit heeft zijn zwakke kanten: gebrek aan professionaliteit in het opsporen en uitdiepen van bronmateriaal is één van de meest opvallende. Toch wordt dat vaak gecompenseerd door het feit dat de lezer een soort informatie krijgt die hij op geen enkele andere manier kan verwerven. Het zij omdat het onderwerp de rest van de wereld niet beroert — wat niet wil zeggen dat het onbelangrijk is —; het zij omdat de informatie wordt gebracht vanuit een persoonlijk, individueel standpunt en in een lokale, eigen, typische sfeer.

En wat kan je er dan in lezen? Er zijn diverse rubrieken: de belanrijkste zijn politiek, kunst, de (moderne) maatschappij, toerisme en wetenschap. Er is ook een vaste boekenrubriek. Deze laatste is eigenlijk de uitzondering die de regel bevestigt, want daarin komen vrijwel uitsluitend Esperantoboeken — m.a.w. uit de Esperantowereld zelf — aan bod.

Bij de 14de jaargang

Ik heb niet veel meer te vertellen. Alleen dat de veertiende jaargang van start gaat onder een moeilijk gesternte. De turbulenties op de Europese wisselmarkten spelen het tijdschrift parten en kunnen zelfs fataal zijn. Een groeiende kring van abonnees is dan ook een absolute noodzaak. Ondanks zijn zwakke punten heeft het tijdschrift een aantal kwaliteiten die zijn bestaan rechtvaardigen. Het is te hopen dat het daarvoor de nodige steun zal vinden. In ieder geval gaat het vol goede moed zijn derde lustrum tegemoet. gvd



Kaleidoscoop van het aangezicht van MONATO doorheen zijn 14jarige maar turbulente bestaan...

De teksten met de gegevens over de programma's van de clubs moeten op de redactie toekomen vóór 1 februari 1993. De publikatie van redactionele teksten gebeurt gratis. Voor advertenties raadplege men het Esperantocentrum te Antwerpen.

ANTWERPEN

La Verda Stelo

Alle programma's hebben plaats in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, in het clublokaal op de eerste verdieping. De clubavond begint om 20.00 uur. Het clublokaal is toegankelijk vanaf 18.30 uur.

vrijdag 8 jan.: Welkom aan 1993 met kaas- en wijnavond (350 frank, aanmelden vóór 18 december bij Clara of Jan).
vrijdag 15 jan.: Jaarvergadering met overzicht en jaarverslaggeving.
vrijdag 22 jan.: Jaarvergadering met huldiging van onze jubilerende leden.
vrijdag 29 jan.: Stella Deweerdt presenteert platen en cassetten in Esperanto.
vrijdag 5 feb.: J.C. Somer introduceert snellezen.
vrijdadg 12 feb.: Iwona Kocięba vertelt verder over internationale gewoonten.
vrijdag 19 feb.: Jan Bovendeerd gaat nader in over karnaval.
vrijdag 26 feb.: Louis Janssens heeft een verrassing in petto.
vrijdag 5 maart: autogene training door Edward Kusters.
vrijdag 12 maart: muziektechniek toegelicht door Edward Spitaels en Kamiel Van Ham.
vrijdag 19 maart: Bert Bovendeerd toont stuwdammen.
vrijdag 26 maart: Internationale avond: B.A. Ruigrok (NL) laat de humor horen in de klassieke muziek.

BRUGGE

Paco kaj Justeco

De bijeenkomsten hebben plaats in het „Hof van Watervliet", Oude Burg 27, 8000 Brugge, op donderdag van 20.00 tot 22.00 uur (1ste en 3de donderdag: gespreksronden; 2de en 4de: werkvergadering). Zaterdagmorgen van 1 okt. tot einde maart van 10.00 tot 11.30 uur: cursus.
Inlichtingen: G. Maertens, Prins Leopoldstraat 51, 8310 St.-Kruis-Brugge, tlf.: (050) 35 49 35.

donderdag 14 jan.: Hélène Falck stelt het leven van Pieter Breughel voor.
zaterdag 30 jan.: Jaarfeest van onze groep.
donderdag 11 feb.: Hersengymnastiek o.l.v. A. Dumarey.
donderdag 25 feb.: R. Wylleman vertelt over zijn unieke reis naar China. Hij saust zijn spreekbeur met vele dia's.
donderdag 11 maart: Algemene jaarvergadering van de club.

BRUSSEL

Brusselse Esperantogroep

Elke vrijdag (behalve die van de schoolvakanties) van 13.00 tot 14.00 uur taalnamiddagen in het Anspach Centre (1ste verdieping) o.l.v. Marc Demonty.

Belga Esperanto-Fervojista Asocio

NIEUW VERGADERLOKAAL: Centraal Station, Putterij 25, 1000 Brussel (1ste verdieping). Tlf.: (02) 525 35 98. Elke woensdag van 14.00 tot 16.45 uur zitdag om informatie te verstrekken. Iedereen welkom. De Esperantocursussen van BEFA hebben op zaterdag voormiddag plaats op hetzelfde adres.
Voor inlichtingen: Lucien De Sutter, Frère Orbanstraat 210, B-8400 Oostende, tlf.: (059) 50 18 25.

GENT

La Progreso

Iedere 4de vrijdag van de maand gewone clubvergadering in chalet „'t Clubke", Griendeplein 1, Gent (nabij het Rabot). De bijeenkomst begint om 20 uur. Conversatieavonden op de 3de dinsdag van 19 tot 20.45 uur in de Volkshogeschool, Bargiekaai 1 (1ste verdieping). Inlichtingen bij Katja Lődőr, tlf. (091) 30 16 77 of (091) 21 10 02.

vrijdag 22 jan.: Nieuwjaarsreceptie met algemene vergadering en nog nader te bepalen programma.
vrijdag 26 feb.: Alberto Fernandez (spreker op de studiedag van 5 september 1992) spreekt over een nader te bepalen onderwerp.
vrijdag 26 maart: Raymond Willeman vertelt over zijn reis naar China. (onder voorbehoud)

HASSELT

Esperanto Hasselt

We vergaderen normaal gesproken op maandagavond vanaf 20 uur in het Cultureel Centrum, Kunstlaan 5. Inlichtingen over het programma kunnen worden verkregen bij Marcel Aerts, tlf. (011) 25 34 57.
Samenkomsten op 4 januari, 1 februari en 1 maart.

HOUTHALEN

Houthalense Esperantogroep

Iedere 2de maandag van de maand, gewone clubvergadering in het Cultureel Centrum „De Drij Berlengs", boven de gemeentelijke bibliotheek, Vredelaan 36, Houthalen-centrum. Programma's beginnen om 20 uur, gevolgd door cursus voor beginners. Info bij A. Lijnen, tlf. (011) 52 20 74.

zaterdag 9 jan.: „Oldie"-avond, muziek uit de jaren zeventig.
Toren-Kampfeesten aan de kazerne te Helchteren.
maandag 11 jan.: De Esperantobeweging, praktisch internationaal reizen door gebruik van „Pasporta Servo".
9de les uit *Esperanto Programita.*
maandag 8 feb.: UEA en het Jaarboek, gebruik en nut.
10de les uit *Esperanto Programita.*
maandag 8 maart: De congressen, vorige en volgende.
11de les uit *Esperanto Programita.*

KALMTHOUT

La Erikejo

Vergadering de 3de donderdag van de maand om 20.00 uur in restaurant Cambuus, Heidestatieplein 10, 2920 Kalmthout, tlf. (03) 666 42 58.

donderdag 21 jan.: Jaarvergadering. Aansluitend zal Alex Humet spreken over Spanje en de stad Valencia, stad van het Esperanto Wereldcongres in 1993.
donderdag 18 feb.: Mevr. Hélène Falck speculeert: „zou het eiland Kreta het antieke Atlantis kunnen zijn?" (met dia's)
donderdag 18 maart: De Zuidpool, een brok ongerepte natuur met veel pinguins. Al het mooie ervan werd vastgelegd op video door dhr. Filip Huybrechts, lid van een onderzoeksteam aldaar. Voorzien van Esperantocommentaar door dhr en mevr. Willy en Pansy Huybrechts, wordt het een ideaal onderwerp voor onze vergadering. Per uitzondering heeft die plaats bij de presentatoren thuis (Rozendreef 12, Kalmthout).

KAPELLE

Zelanda Esperanto-grupo

Inlichtingen bij Sally en Dies Krom-

been, Juffersweg 4 B, 4421 JB Kapelle, tlf. (01102) 415 63. Bij afwezigheid: Rie en Kees Dentz, Karel Doormanplein 21, 4335 GC Middelburg, tlf. (01180) 148 34.

vrijdag 15 jan.: Semenkomst bij Dies en Sally, wij vertellen gedurende een 5tal minuten over een thema dat ons bezighoudt.
vrijdag 12 feb.: samenkomst bij Kees en Rie, Hans Schutijser zet ons aan het spelen.

KORTRIJK
Kon. Esperantogroep La Konkordo
Bijeenkomsten voor iedereen in het Cultureel Centrum Oude Dekenij", Kortrijk.
Inlichtingen: Jan Hanssens, Meiweg 23, 8500 Kortrijk, tlf.: (056) 21 31 06 en Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tlf. (056) 20 07 96.
Bibliotheek met Esperanto-fonds, gelegenheid tot bezoek na afspraak met J. Hanssens.

donderdag 28 jan.: Kwisavond geleid door J.P. Allewaert. Aanvang 19.30 u.
donderdag 25 feb.: Wetenswaardigheden over wilde planten. Voordracht met dia's door Leo De Cooman, conservator van het natuurreservaat in Ingelmunster. Aanvang om 19.30 u.

LEUVEN
Esperanto 2000
Bijeenkomsten: Vespero 2000, de tweede woensdag van de maanden september tot juni telkens om 19.30 u. in het Cultureel Centrum „Romaanse Poort", Brusselsestraat 63 (bij het ziekenhuis).
Inlichtingen: Bert Vanhoven, Boerenkrijglaan 20, 3120 Tremelo, tlf.: (016) 53 58 92.

woensdag 6 jan.: Avondcursus van 19.30 tot 21.30 u.; vervolgcursus van 20.00 tot 22.00 u.
woensdag 13 jan.: Vespero 2000 en beginnerscursus.
woensdag 20 jan.: Beginners- en vervolgcursus.
woensdag 27 jan.: Beginnerscursus.
woensdag 3 feb.: Beginners- en vervolgcursus.
woensdag 10 feb.: Vespero 2000 en beginnerscursus.
woensdag 17 feb.: Beginners- en vervolgcursus.
woensdag 24 feb.: Beginnerscursus.
woensdag 3 maart: Beginners- en vervolgcursus.
woensdag 10 maart: Vespero 2000 en beginnerscursus.
woensdag 17 maart: Beginners- en vervolgcursus.
woensdag 24 maart: Beginnerscursus.
woensdag 31 maart: Beginners- en vervolgcursus.

LIMBURG
Esperanto Limburg
Bijeenkomsten in ons clublokaal, „De Drij Berlengs", Vredelaan 36, Houthalen. Ze beginnen om 20.00 uur gevolgd door gezellig samenzijn. Inlichtingen bij Jos Vandebergh, tlf. (011) 52 19 43 of bij Albert Claesen, tlf. (011) 32 36 03.

zaterdag 9 jan.: „Oldie"-avond, muziek uit de jaren zeventig.
Toren-kampfeesten aan de kazerne te Helchteren.
maandag 25 jan.: Jaarlijkse algemene ledenvergadering.
maandag 22 feb.: Carnaval, wij gaan verkleed op stap. Samenkomst: Kazernelaan 113, Helchteren.
maandag 29 maart: Jan Bovendeerd, esperantist en gepensioneerd...

ROTTERDAM
Klubo 10
Bij Rapley, Rochussenstraat 135-D, 3015 EJ Rotterdam, de 10de dag van iedere maand om 20 uur. (inlichtingen tlf. (010) 436 46 18).
Konversacia rondo kies sola regularo tekstas: „nek kasisto, nek kotizo, nek prezidanto, nek protokolo"

TERNEUZEN
Zeland-Flandruja Esperanto Grupo
Bijeenkomst: elke dinsdag avond (cursus). M.i.v. 7 jan. 1993: conversatieavond op donderdag, tweemaal per maand.
Inlichtingen: Jan den Toonder, Axelsestraat 6, 4537 AJ Terneuzen, tlf.: (01150) 13333; Det Koning, Van Speykstraat 19, 4535 BN Terneuzen (01150) 94670.

INTERNATIONALE ONTMOETINGEN

Internationaal Kinderweekend
We nodigen uw kinderen uit op ons kinderweekend in Ipswich (Oost-Engeland) van 12 tot 14 maart 1993. Het weekend richt zich tot kinderen die reeds redelijk tot goed Esperanto spreken. De leeftijd ligt tussen 7 tot 15 jaar. Op het programma staan o.a. zang, uitstappen, schilderen, gespreksronden... Begeleidende volwassenen betalen natuurlijk ook een deelnamebijdrage. Schrijf zo snel mogelijk in bij: Anne Morse Brown, Mill Lane Farmhouse, WV5 0LE Wombourne, Engeland.

9de Internationale Lenteweek
Aan de laatste internationale Esperantoweek namen ongeveer 100 personen deel waarvan 30 kinderen. De 9de Lenteweek (PSI) heeft plaats van 9 tot 16 april 1993 te Oberbernhards/Rhön (nabij Fulda, in Hessen). Inschrijvingen bij: Wolfgang Bohr, Johannes-Kirschweng-Str. 11, D-W-5483 Bad Neuenahr-Ahrweiler, BR Duitsland.

REGIONALE ONTMOETINGEN

Traditionele Ontmoeting te Charleroi
De APE-groep uit Binche organiseert zijn traditionele dag op zondag 11 juli 1993. Op het programma o.a. een bezoek aan het Folklore Carnaval- en Maskermuzeum. Inlichtingen bij Marcel Delforge, Rue des Glacières 16, 6001 Charleroi-Marcinelle, België.

Jaarvergadering van FEL
Op zaterdag 20 maart 1993 heeft de jaarvergadering van de Vlaamse Esperantobond plaats. Op het programma staan: rapport over de werking in 1992, plannen en strategie voor 1993. De activiteiten van de Vlaamse Esperantobond gaan alle actieve leden aan. De groepen worden verzocht enkele leden af te vaardigen. Alleen zo kan iedereen zijn zegje hebben in het feitelijk bestuur van onze vereniging.

Uw favoriete Esperantoblad in *Horizontaal*

Om onze rubrieken te vullen willen wij een beroep blijven doen op leden en lezers. Voor de rubriek BUITENZICHT, waarin wij Esperanto-tijdschriften voorstellen, zoeken we mensen die geabonneerd zijn op één of meer tijdschriften en die ze in ons tijdschrift willen voorstellen. Schrijf een artikel van ongeveer 1 getypte bladzijde en stuur het, eventueel met een proefexemplaar van het voorgestelde blad, aan de redactie.

DEVENTER (NEA-sekcio) J.S. Douma, Rembrandtkade 177, NL-7412 HL Deventer, tlf.: (05700) 183 04.
DIEMEN *Internacia Amikeco* FLE, Vlasdonk 1, NL-1112 JD Diemen, tlf.: (020) 90 90 94.
EDEGEM I. Durwael, P. Gilsonlaan 5, B-2650 Edegem, tlf.: (03) 440 30 92.
EINDHOVEN R. Bossong, Floraplein 23, NL-5644 JS Eindhoven, tlf.: (040) 11 41 62.
ENSCHEDE (NEJ-sekcio) De Vluchtstraat 1-402, NL-7423 BE Enschede, tlf. (053) 33 26 40.
GENK M. Habex, Gildelaan 27, B-3600 Genk, tlf.: (011) 35 95 42.
GENT *La Progreso* Katja Lödör, Peter Benoitlaan 117, B-9050 Gentbrugge, tlf.: (091) 30 16 77.
GRONINGEN (NEA-sekcio) Esperantocentrum, Peizerweg 68-47, NL-9726 JM Groningen.
NUFARO Coranthijnestraat 69, NL-9715 Groningen, tlf.: (05) 77 59 54.
HAARLEM-HEEMSTEDE (NEA-sekcio) *Komprenado faras pacon* C. Duivenvoorden-Kors, Kamerlingh Onnesstraat 40, NL-2014 EM Haarlem, tlf.: (023) 24 57 13.
HASSELT M. Aerts, Lazarijstraat 122, B-3500 Hasselt, tlf.: (011) 25 34 67.
NELMOND (NEA-sekcio) Y. van Zwol, Peelhof 86, NL-5709 BN Helmond, tlf.: (04920) 107 04.
HILVERSUM (FLE-sekcio) M. Dee-Tervooren, J. Catsstraat 10, NL-1215 EZ Hilversum, tlf.: (035) 21 27 17.
(NEA-sekcio) A.J. Middelkoop, Jonkerweg 11, NL-1217 PL Hilversum, tlf.: (035) 24 33 20.
HOUTHALEN Alfons Lijnen, Grote Baan 156, B-3530 Houthalen, tlf.: (011) 52 20 74.
KALMTHOUT *La Erikejo* M. Storms, Douglaslaan 14, B-2950 Kapellen, tlf.: (03) 666 83 19.
KAPELLE *Zelanda Esperanto-grupo* Sally en Dies Krombeen, Juffersweg 4 B, NL-4421 JB Kapelle, tlf. (01102) 415 63.
KNOKKE A. Marmenout, Helmweg 7, B-8300 Knokke-Heist 1, tlf.: (050) 60 55 35.
KORTRIJK *La Konkordo* Jan Hanssens, Meiweg 23, B-8500 Kortrijk, tlf.: (056) 21 31 06.
LEEUWARDEN (NEA-sekcio) Y. Weidema, Goutumerdijk 18, NL-9084 AE Goutum, tlf.: (058) 88 26 10.
LEUVEN *Esperanto 2000* Bert Vanhoven, Boerenkrijglaan 20, B-3120 Tremelo, tlf.: (016) 53 58 92.
LIMBURG Albert Claessen, Zonnebloemstraat 13, B-3590 Diepenbeek, tlf.: (011) 32 36 03. — Jos Vandebergh, Ambachtstraat 39, B-3530 Houthalen-Helchteren, tlf.: (011) 52 29 02 (kantoor).
MIDDELBURG zie KAPELLE
MORTSEL J. Bovendeerd, Meidoornlaan 42/2, B-2640 Mortsel.
NIJMEGEN *Esperantoclub Zamenhof* G.H.M. Wulfers, Lindanusstraat 16, NL-6525 PV Nijmegen, tlf.: (080) 55 15 05.
(NEJ-sekcio) Jacob Canisstraat 2, NL-6521 HL Nijmegen, tlf.: (080) 22 26 95.
OOSTENDE *La Konko* A. D'Hulster, Paul Michielslaan 10, B-8400 Oostende, tlf.: (059) 80 06 95.
ROTTERDAM (FLE-sekcio) J. Quispel, Maarland 4, NL-3075 JV Rotterdam, tlf.: (010) 419 82 01.
Merkurio P. Schuil, Viskaarweg 145, NL-3192 DM Hoogvliet, tlf.: (010) 416 14 49.
SAT-rondo W. v.d. Blink, Almstein 133, NL-3085 NC Rotterdam, tlf.: (010) 480 69 64.
Centra Oficejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, tlf.: (010) 436 10 44.
TERNEUZEN *Zeland-Flandruja Esperanto-Grupo* Det Koning, Van Speykstraat 19, NL-4535 BN Terneuzen, tlf.: (01150) 946 70.
TIENEN B. Boon, Merelhof 8, B-3300 Tienen, tlf.: (016) 81 52 46.
TILBURG H. Appelo, Montfortanenlaan 100, NL-5042 CX Tilburg, tlf.: (013) 68 04 73.
TURNHOUT G. Duyck, Het Bergske 35, B-2360 Oud-Turnhout, tlf. (014) 42 48 08.
UTRECHT dhr. Punt, Maniladreef 73, NL-3564 JB Utrecht, tlf.: (030) 61 69 67.
WEERT (NEJ-sekcio) *Lonicero* Tromplaan 4, NL-6004 Weert, tlf.: (04950) 212 51.
WIJLRE *Esperantogrupo Marnolando* Tienbundersweg 38, NL-6321 CR Wijlre, tlf.: (04450) 12 48.
WILDERT Jachthoornlaan 20, 2910 Essen-Wildert, tlf.: (03) 667 57 70 of (03) 321 23 06.
ZAANDAM *Esperantocentrum* Postbus 433, NL-1500 EK Zaandam, tlf.: (075) 16 69 31.
ZEIST (NEA-sekcio) C.H. Romijn-Born, Dr. S. Jacoblaan 28, NL-3707 VK Zeist.

HELP!

Een bekende Esperanto-familie uit Kroatië. Vader is al 4 jaar werkonbekwaam wegens ziekte, moeder is gepensioneerd. Drie volwassen kinderen zijn werkloos en hebben geen enkele hoop op werk. Het salaris volstaat nauwelijks om het dagelijks brood te kopen. Twee jaar geen huishuur kunnen betalen. Nu dreigt men de stroom af te sluiten. De winter staat voor de deur en er is geen uitzicht om brandstof te kopen... „Ik schaam me erg om hulp te vragen, maar we vrezen honger en grote ontberingen." De lezers van dit blad storten beslist wel eens een bijdrage aan één of andere grote hulporganisatie. Dergelijke hulp is echter onpersoonlijk. Zo ontstaat de vrees dat het geld misschien niet optimaal besteed wordt. Dank zij Esperanto-contacten kunnen wij zo nodig concrete noden van welbekende mensen trachten te lenigen. Wie hieraan wil meedoen kan een bijdrage storten op het rekeningnr 789-5513027-50 van Movado sen Nomo. Giften van meer dan 1000 fr zijn aftrekbaar bij uw belastingsaangifte. In dit geval moet op u op het stortingsformulier „gift — attest a.u.b" vermelden. Bij voorbaat hartelijk dank aan alle schenkers. I.D.

Ook uw tijdschrift...

HORIZONTAAL kan best wat hulp gebruiken. Niet in geld, wel in materiele tekststeun. Lees je regelmatig een Esperanto-tijdschrift waarvan je vindt dat het de moeite waard is dat het wat meer aandacht krijgt? Presenteer het zelf. Schrijf een korte of langere tekst waarin je vertelt welk publiek het tijdschrift beoogt en welk soort teksten je erin vindt. Is het een vak- of een bewegingsblad? Waar wordt het verspreid, uitgegeven en wie werkt eraan mee. Het zijn allemaal dingen die interessant zijn om te weten. En stuur je tekst naar HORIZONTAAL. Hij vindt zeker een plaats in de rubriek „buitenzicht". Doen!